

Diak

Aya Chalabee
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto
Tulkki (AMK)
Opinnäytetyö, 2021

KIMEERAN POIKA: NOVELLIKÄÄNNÖS SUOMI-ARABIA

Kommentoitu käännös

TIIVISTELMÄ

Aya Chalabee

Kimeeran poika: novellikäännös suomi-arabia

55 sivua, kaksi liitettä

Aika (Kevät 2021)

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto

Tulkki (AMK)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kääntää suomalaisen kirjailijan Leena Krohnin novelli Kimeeran poika arabian kielelle. Käännöstyön tavoitteena oli lisätä suomalaisen kaunokirjallisuuden tunnettuutta arabiankielisen lukijakunnan joukossa. Tässä opinnäytetyössä käännetty *Kimeeran poika* -novelli on ensimmäinen Leena Krohnin arabian kielelle suomesta käännetty novelli.

Opinnäytetyö koostuu kolmesta osasta: tietoperustasta, raporttiosuudesta sekä varsinaisesta novellikäännöksestä. Opinnäytetyön tietoperustassa esitellään suomalaista kaunokirjallisuutta sekä sen kääntämistä arabian kielelle. Lisäksi tietoperustassa esitellään kääntämisessä hyödynnetyt käännösteoriat ja -strategiat. Opinnäytetyön raporttiosuudessa käsitellään käännösprosessin kulkua ja työvaiheita sekä käännösprosessin aikana kohdattuja kielellisiä ja kulttuurisia käännöshaasteita sekä käännösratkaisuja.

Opinnäytetyötä ja sen raporttiosuutta voivat hyödyntää esimerkiksi arabian kielestä ja kääntämisestä kiinnostuneet lukijat, tulkkausta ja kääntämistä opiskelevat sekä työelämässä olevat tulkit ja kääntäjät. Lisäksi varsinaisesta käännöksestä hyötyvät suomalaisesta kirjallisuudesta kiinnostuneet arabiankieliset lukijat.

Asiasanat: kaunokirjallisuus, kääntäminen, novelli, käännösstrategiat, pragmaattiset adaptaatit.

ABSTRACT

Aya Chalabee

Kimeeran poika: A short story from Finnish to Arabic

55 Pages and 2 appendices

Date (Spring 2021)

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's degree programme in humanities

Community interpreter (UAS)

The purpose of the thesis was to translate the short story (The son of the chimera) by Finnish author Leena Krohn into Arabic. The aim of the translation work was to increase the awareness of Finnish fiction among the Arabic-speaking community. The Son of The Chimera, which is translated in this thesis, is Leena Khron's first short story translated from Finnish into Arabic.

The thesis consists of three parts: the knowledge base, the report part and the actual translation of the short story. The knowledge base of the thesis presents Finnish fiction and its translation into Arabic. In addition, the knowledge base presents translation theories and strategies used in translation. The report part of the thesis deals with the course and work stages of the translation process, as well as the linguistic and cultural translation challenges and translation solutions encountered during the translation process.

The thesis and its report part can be used, for example, by readers interested in Arabic and translation, interpreters and translators, and interpreters and translators in working life. In addition, Arabic-speaking readers interested in Finnish literature will benefit from the literary translation.

Keywords: Literature, translation, short story, translation strategies, pragmatic adaptations.

آية الجلي
ابن الكيميرا: ترجمة قصة قصيرة من الفنلندية إلى العربية
55 صفحة و ملحقين
الدورة الربيعية لعام 2021
جامعة العلوم التطبيقية دياكونيا
بكالوريوس العلوم الإنسانية

ارتأيتُ في هذا البحثِ أن أنقلَ قصّةَ الكاتبةِ الفنلنديّةِ لينا كرون (ابن كيميرا) إلى اللُّغةِ العربيّةِ. الهدف من ذلك هو ترجمةُ الأدبِ الفنلنديّ وزيادة تعريفه في أوساطِ اللُّغةِ العربيّةِ. تُعتبر الترجمة التي يتضمّنها البحثُ أوّلَ ترجمةٍ لنصوصِ الكاتبةِ لينا كرون إلى العربيّةِ.

تتألّفُ الأطروحة من ثلاثة أجزاء: القاعدة المعرفيّة والتقرير والترجمة الفعليّة للقصّة القصيرة. تُقدّم القاعدة المعرفية للأطروحة معلوماتٍ حولَ الأدبِ الفنلنديّ وترجمته إلى اللُّغةِ العربيّةِ. بالإضافة إلى ذلك، تُقدّم قاعدة المعرفة نظريات واستراتيجيات الترجمة المُستخدمة في الترجمة. أقومُ في التقرير بمناقشة عملية الترجمة والمراحل التي مرّت بها، كذلك أذكر التحديات والمعوقات اللُّغويّة والثقافيّة التي واجهتني أثناء ذلك وحلّوها.

الترجمة وكذلك التقرير يمكن أن يكونا مُفيدين للمُهتمين باللُّغةِ العربيّةِ وبالترجمة كذلك طُلابِ الترجمة والترجمة الشفهيّة. كما أن ترجمة القصة موجهة للمُهتمين بالأدب والاطلاع على الأدبِ الفنلنديّ.

الكلمات الدالّة: الأدب، ترجمة، قصة قصيرة، استراتيجيات الترجمة، التعديلات النفعيّة.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 SUOMEN KAUNOKIRJALLISUUDESTA JA SEN KÄÄNTÄMISESTÄ	6
2.1 Keskeiset käsitteet	6
2.2 Suomalaisen kaunokirjallisuuden historia lyhyesti	7
2.3 Suomalaisen kaunokirjallisuuden kääntäminen	9
3. SUOMALAINEN KAUNOKIRJALLISUUS ARABIANKIELELLÄ	12
3.1 Suomalaisen kaunokirjallisuuden kääntäminen arabiankielelle.....	14
3.2 Miksi suomalaisen kirjallisuuden kääntäminen on niukkaa arabiaksi? 14	
4. KÄÄNNÖSTEORIAT	16
4.1 Kaunokirjallisuuden kääntäminen	16
4.2 Lingvistiset käännösteoriat.....	16
4.3 Skoposteoria	17
4.4 Käännösstrategiat	18
4.4.1 Kotouttaminen ja vieraannuttaminen.....	18
4.4.2 Pragmaattiset adaptaatiot kaunokirjallisessa kääntämisessä	19
5. KÄÄNNÖSPROSESSI	21
5.1 Leena Krohn: Kimeeran poika.....	21
5.2 Lähdetekstin analyysi.....	22
5.3 Käännöksen ongelmat ja ratkaisut	24
6. POHDINTA	28
LÄHTEET.....	30
LIITE 1. KIMEERAN POIKA- LEENA KROHN	34
LIITE 2. ابن الكيميرا- لينا كرون	47

1 JOHDANTO

Tutustumalla ihmisten pitkään historiaan näemme selvästi, kuinka kääntäminen on aina ollut tärkeä keino tiedon siirtämisessä eri kulttuurien välillä. Se tuo ihmiset ympäri maailmaa toisiaan lähemmäksi. Kääntämisen rooli on vahvasti arkielämässämme.

Kuten monet muutkin toiminnat ihmiskunnan historiassa, kääntäminen on alkanut luonnollisena toimintona ihmisten välillä. Aluksi ihmisen tarvitsi kääntää omat ajatuksiinsa puheeksi ja sen jälkeen muiden ihmisten puhe toisille kielelle. Kulttuurin kehittyessä ja ihmisten kokemuspäiriin laajentuessa käännöstarve kasvoi ja syntyi tarve erilaisille kääntämisen tavoilla. Tässä opinnäytetyössä käsittelen kirjallisuuden kääntämistä.

Käytin aikaa valitakseni sopivan tekstin, ja lopulta valitsin Leena Krohnin novellin. Krohn teoksissa on ainutlaatuinen näkökulma asioihin. Henkilökohtaisesti halusin myös tämän käännöksen olevan hyödyllinen arabian kääntäjille, arabian opiskelijoille tai arabiankielisestä kaunokirjallisuudesta kiinnostuneille suomalaisille kääntäjille. Lisäksi Arabiaksi suomalaisen kaunokirjallisuutta ei ollut myöskään aiemmin käännetty Diak-ammattikorkeakoulussa, joten halusin lisätä tämän opinnäytetyön oppilaitokseni hyllyille.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kääntää suomenkielinen novelli arabiaksi ja analysoida kääntämisen prosessi. Vaikka arabiasta käännettäviä onkin ollut aiemmin, tätä on vasta vähän tutkittu. Pää tavoitteenani on esitellä tämä novelli arabialaisille lukijoille ja jakaa kokemukseni kääntäjänä muille kääntäjille, jotta he löytäisivät ratkaisuja kääntäessään suomenkielistä tekstiä arabiaksi.

2 SUOMEN KAUNOKIRJALLISUUDESTA JA SEN KÄÄNTÄMISESTÄ

Tässä osassa kerron tämän opinnäytetyön aiheesta. Tiedot auttavat lukijaa ymmärtämään, mistä opinnäytetyössä on kyse. Tarjoan avainsanoja ja esittelen suomalaisen kaunokirjallisuuden historiaa ja sen kääntämistä arabiaksi. Päätin kertoa keskeisistä käsitteistä alussa, jotta lukijalle olisi selkeä ymmärrys käsitteistä, jotka esiintyvät myöhemmin tekstissä. Kerron lyhyesti myös suomalaisen kirjallisuuden vaiheista ja sen jälkeen perehdyn erityisesti suomalaisen kirjallisuuden kääntämiseen arabiaksi.

2.1 Keskeiset käsitteet

Kaunokirjallisuus

Luova kielellä kirjoitettu kirjoitustyyppi. Esteettinen funktio on päämääränä kaunokirjallisessa tekstissä. (Mäkinen & Oittinen 2007, s. 167.) Kaunokirjallisuus voidaan jakaa kolmeen kategoriaan: epiikkaan, draamaan ja lyriikkaan eli runouteen. (Yle. Äidinkieli. Kirjallisuuden keinoja ja tulkinta, 2013).

Novelli

Novelli on yksi kirjallisuuden laji. Novellille on ominaista tiivis ja lyhyt tarina. Ei ole yksiselitteistä, mikä erottaa novellin pidemmistä satuelementeistä. Klassinen novellin määritelmä on se, että on voitava lukea yhdellä lukukerralla, että se on korostettu Edgar Allan Poen esseessä *Komposition filosofi*. (Poe, 1846).

Kääntäminen

Kääntäminen on toimintaa, joka tapahtuu kahden ihmisen tai osapuolen välillä. Se voidaan suorittaa pyynnöstä tai kääntäjä omasta aloitteestaan tarkoitukseen siirtää tietoja kielestä toiseen. (Mäkinen & Oittinen 2007, s 13). Vehmas-

Lehdon mukaan kääntäjän työetiikkaan kuuluu, että kääntäjä on rehellinen, ahkera ja sitoutunut luottamuksellisuuteen. (Mäkinen & Oittinen 2007, 43).

Hybridi

Hybridi on biologian termi ja se on peräisin latinasta, jossa sana hybridi tarkoittaa roomalaista ja muuta alkuperää olevaa lasta. Biologiassa hybridillä tarkoitetaan kahden eri lajin välistä jälkeläistä, olipa kyseessä sitten eläin (esimerkiksi muuli) tai kasvi. Kasveissa hybridit ovat hyvin yleisiä. Hybridi sana näyttää yleistyneen 1900-luvun lopulla. Sana tarkoittaa esimerkiksi erilaisten käyttövoimien yhdistelmää. Esimerkiksi hybridiautossa on bensiini- tai dieselmoottori ja sähkömoottori (Kotimaisten kielten keskus, i.a).

Kimeeri

Kasvi/ eläin tai kasvin/ eläimen osa, joka koostuu geneettisesti erilaisista soluista tai kudoksista, yleensä eri lajeista. (Tieteen termipankki, i.a).

2.2 Suomalaisen kaunokirjallisuuden historia lyhyesti

Kuten muunkin kielinen kirjallisuus, suomalainen kirjallisuus on käynyt läpi useita vaihteita. Seuraamalla maailmankirjallisuuden aikajanaa huomaamme, että suomalainen kirjallisuus etenee samanaikaisesti globaalien muutosten kanssa. Suomalaisella kirjallisuudella tarkoitan kirjallisuutta, jota ovat kirjoittaneet suomalaiset kirjoittajat. (Uusiniitty, 2014).

Kirjailija Juri Nummelin mukaan on vaikea määrittää alkupistettä, josta suomalainen kaunokirjallisuus on alkanut. Vanhimmista ajasta ei ole kirjoitettuja lähteitä, mutta on paljon kansanrunotta (Nummelin 2020, 11-14). Suuri osa suomalaisesta kirjallisuudesta kirjoitettiin ruotsinkielellä vielä 1800-luvullakin. Ensimmäinen suomenkielinen julkaistu kirja on Mikael Agricolan (syntymäaika ei tiedettä, se arvioidaan vuoden 1510 tienoille) *Abckirian* vuonna 1548 ja samana vuonna Agricola

julkaisi ensimmäisen suomennoksen Raamatun uudesta testamentista. (Nummelin 2020, 17).

Voidaan sanoa, että suomalaisen kirjallisuuden alku oli 1800-luvun alussa, kun Elias Lönnrot (1802-1884, lääkäri, suomenkielen professori) kokosi suomalaisen eepoksen *Kalevala*. Kalevalan ensimmäinen painos ilmestyi vuonna 1835. (Majamaa, 1997).

Kalevalan julkaisuhetkellä Suomi oli autonominen Venäjän suuruhtinaskunta, sitä ennen sitä Suomi oli osa Ruotsin kuningaskuntaa vuoteen 1809 saakka. *Kalevalasta* tuli suomalaisen menneisyyden, suomalaisuuden, suomen kielen ja suomalaisen kulttuurin symboli. Se herätti paljon kiinnostusta myös ulkomailla ja toi pienen, tuntemattoman kansan muiden eurooppalaisten tietoisuuteen. (Kalevalaseura, Kalevalasta, i.a.).

1800-luvun loppupuolella syntyi realismi. Suomenkielisen kirjallisuuden realistinen mestariteos oli *Seitsemän veljestä*, jonka kirjoitti Aleksis Kivi (1834-1872). Realismilla on tyypillistä tietynlainen kuvaus ihmisestä ja todellisuuden tarkka kuvaus. Se nosti esiin myös tärkeitä yhteiskunnallisia kysymyksiä muun muassa naisten aseman yhteiskunnassa sekä kaupungistumisen. Tuon aikakauden merkittävimpien kirjailijoiden joukossa olivat Juhani Aho (1863-1954), ja Minna Canth (1844-1897). Minna Canthin teos *Työmiehen vaimo* oli realismin tunnetuimpia teoksia, joka pyrki tukemaan ja voimaannuttamaan naisia. (Koppa, Jyväskylän yliopisto, Realismi Suomessa, 2013).

1920-luvulla, itsenäisyyden ja sisällissodan jälkeen myös kirjallisuudessa tehtiin kokeiluja, muun muassa runoutta kirjoitettiin ilman loppusointuja. 1920-luvulla Suomi modernisoitui ja kaupungistuminen edelleen lisääntynyt. Sisällissodan väkivalta heijastui myös seuraavan vuosikymmenen kirjallisuuteen. Esimerkiksi Lauri Haaran (1897-1966) romaani *Varjojen sota* (1932). (Nummelin 2020, 57).

Sotavuodet ja jälleenrakennuksen aikana kaunokirjallisuus käsitteli sotien ja konfliktien vaikutuksia fantasioiden. Esimerkiksi Tove Janssonin (1914-2001) ja Mika Waltarin (1908-1979) teokset. 1950-luvulla maailma siirtyi uudelle aikakaudelle,

teknologia kehittyi ja uudessa tilanteessa ihmiset olivat aikaisempaa rohkeampia puhumaan sodasta ja sen vaikutuksista. Runous modernisoitui ja hylkäsi loppusoinnut ja metriikan. Kulttuuri ja yhteiskunta vapautui ja syntyi yksilöllinen näkemys yhteiskunnassa. (Uusiniitty, 2014).

1960- ja 1970-luvuilla kirjallisuudessa tapahtui uusi käänne, ja sillä oli yhteiskunnan muutoksen rooli. Kirjallisuus hylkäsi vanhat yhteiskunnalliset ajatukset ja vastusti niitä. Se puhui yhteiskunnallisista tabuista, kuten seksistä vapamaalla tavalla. Yksi tämän ajan tärkeimmistä kirjailijoista oli Pentti Saarikoski. Neuvostoliiton kaatumisen jälkeen 1990-luvulla ja laman myötä, kirjallisuudesta ollut tutkimuksen väline, suurin osa kirjoituksista käsitteli identiteettikysymyksiä, tulevaisuuden näkymiä ja ajattelua. (Nummelin 2020, 103). Mari Mörön teos *Kiltin yön lahjat* (1998) pidetään hyvänä esimerkkinä.

Vuodesta 2000 lähtien tuli nykykirjallisuus, jossa puhutaan globaaleista aiheista, kuten tieteestä, epävarmasta tulevaisuudesta ja viestintävälineiden kehittyminen. Novelli, jonka käänännän tässä opinnäytetyössä edustaa hyvin suomalaisen nykykirjallisuutta, jota taustoitan lisää seuraavissa kappaleissa.

2.3 Suomalaisen kaunokirjallisuuden kääntäminen

Ottaen huomioon, että opinnäytetyön aiheena on novellin kääntäminen suomenkielistä, pidän tärkeänä mainita suomalaisen kirjallisuuden käänöksistä muille kielille. Lukijalla on oltava selkeä kuva kirjallisuudesta, josta olen päättänyt kääntää novellin. On myös tärkeää puhua suomalaisen kaunokirjallisuuden kääntämisestä arabiaksi, koska tästä aiheesta ei ole puhuttu paljon, ja suomalaiselle lukijalle että arabiankääntäjälle on hyödyllistä tietää suomalaisen kirjallisuuden käänöksissä arabiankielille.

Suomalaista nykykirjallisuutta voidaan kutsua monikulttuuriksi. 1990-luvulla ja viimeisten viiden vuoden muuttoliikkeellä on ollut vaikutusta suomalaiseen yhteiskuntaan ja siten koko kirjallisuuteen. Nykykirjallisuudessa on monia viittauksia maahanmuuttajiin ja heidän tilanteeseensa. Löytyy myös

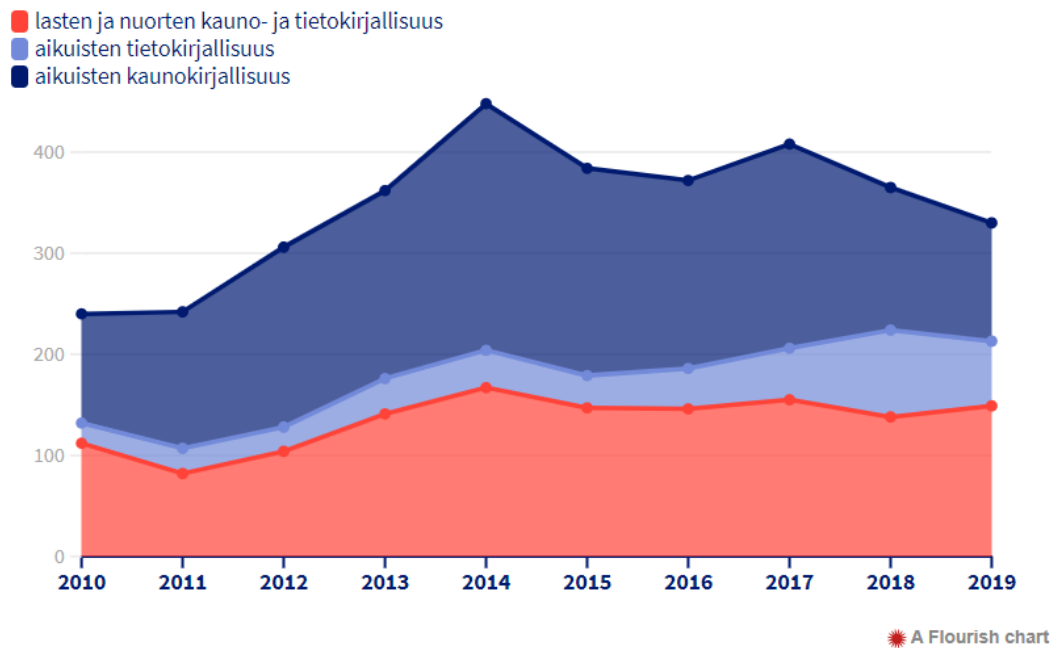
maahanmuuttajataustaisia suomalaisia kirjailijoita. Suomalaista kirjallisuutta kirjoitetaan suomeksi, ruotsiksi, saameksi ja maahanmuuttajien kielillä. (Löytty, i.a.).

Tässä osassa esitän tilastoja suomalaisesta kirjallisuudesta, jota on käännetty muille kielille, myös arabiaksi, jotta lukija ymmärtäisi, miksi novellin kääntäminen on tärkeää tässä opinnäytetyössä, samoin kuin suomalaisen kirjallisuuden kääntäminen yleensä. Tutkin Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran (SKS) sivustoa selvittääkseen suomenkielisen kirjallisuuden muille kielille käännettyjen tekstien tilan. Verkkosivulla on tilastoitu tietoja suomalaisesta teoksista, joita on käännetty suomenkielestä muille kielille vuodesta 1839. (FILI. Finnish literature published around the world, i.a.).

Käännösmäärät vaihtelevat vuosittain. Vuonna 2014 suomesta käännettiin eniten saksaksi (110 teosta), kun seuraavana vuonna käännettiin eniten englantiin (146 teosta). (FILI. Kirjallisuusviennin tilastoja, i.a.). Käännetty teos on *Kalevala*, se on käännetty 57 kielelle, Mika Waltarin *Sinuhe Egyptiläinen* 42 kielille ja Puhdistus (Sofi Oksanen) 39 kieltä. Myös Aleksis Kiven ja Tove Janssonin teoksia on käännetty runsaasti. (FILI. Kirjallisuusviennin tilastoja, i.a.).

Lastenkirjoja käännetään runsaasti muille kielille, ja tarkistamaan käännettyjen lastenkirjojen lista, havaitaan, että kirjailija Tove Janssonin, Salla Simukan ja Mauri Kunnaksen teoksia ovat suosittuja ulkomailla. (FILI. Kirjallisuusviennin tilastoja, i.a.).

Tilanne 10/2020. Lähde: FILI.

KUVIO 1. (FILI. Vuosittain maailmalla ilmestyneet käännökset).

Tilastoja tarkasteltaessa havaitaan, että aikuisille suunnatun suomalaisen kirjallisuuden käännöksiä ilmestyi eniten vuonna 2014. Eniten käännettiin lastenkirjallisuutta ja aikuisille tarkoitettujen tietokirjoja vuonna 2018. On syytä huomata, että vuosittain 300–400 suomalaista kirjaa käännetään noin 40 kielelle. (FILI. Kirjallisuusviennin tilastoja, i.a.).

Mielestäni näitä tilastoja tulisi käyttää käännösprosessina arabian maissa. Eli siinä mielessä, että keskitytään kirjallisuuden käännöksiin tämän kulttuurin esittelemiseksi ensin ja sitten muun tyyppisten kirjojen siirtämiseksi, kuten tietokirjat.

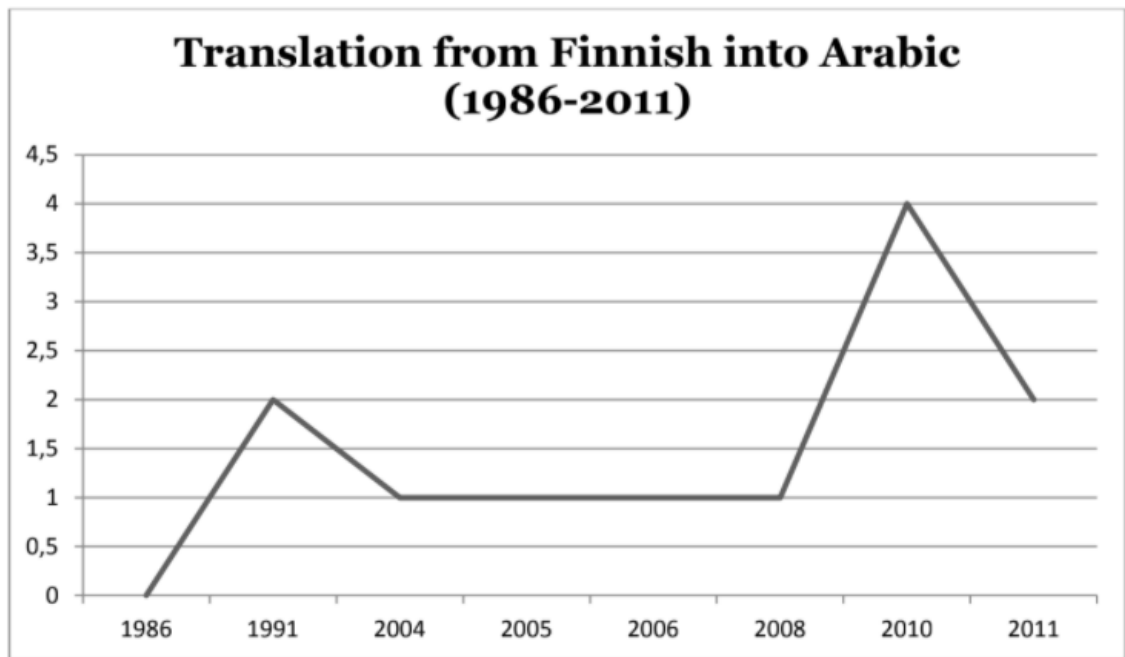
3. SUOMALAINEN KAUNOKIRJALLISUUS ARABIANKIELELLÄ

Voidaan sanoa, että suomalaisen kaunokirjallisuuden kääntäminen on vielä nuorta arabiankielisissä maissa. Kääntäjä Maria Pakkalan mukaan ensimmäinen arabiaksi käännetty suomalainen kirja oli *Sinuhe Egyptiläinen*, Mika Waltari (1955). Egyptiläinen kääntäjä Hamid al-Qasabi käänsi teoksen englannista. Pakkalan mukaan tästä käännöstä ei ole enää saatavana, ei paperiversiona tai sähköisesti. (Pakkala, 2011, s. 2.)

Keskustelin auktorisoidun kääntäjän Salah El- Agouzin (henkilökohtainen tiedonanto 7.4.2021) kanssa ja hän kertoi minulle, että suora kääntäminen Suomesta arabiaksi alkoi seitsemänkymmentäluvulla, kun professori Jussi Aro (1928-1983), seemiläisten kielten professori, alkoi opettaa arabiaa Helsingin yliopistossa. Ennen sitä arabiankielisiä käännöksiä oli vähän. Esimerkkinä aiemmista on kääntäjä Farouk Abu Shakra Suomen kulttuuria käsittelevät esitteet, jotka hän käänsi englannin kielen kautta.

Libanonilainen kääntäjä Sahban Mroueh on kääntänyt monia kirjoja, muun muassa *Kalevalan*. (Pakkala, 2011, s.2). Pakkalan tutkimus suomalaisen kirjallisuuden arabiankielisestä käännöksestä on yksi harvoista asiasta tehdystä tutkimuksista. Tässä tutkimuksessa analysoidaan suomen kirjallisuuden arabiankielisiä käännöksiä viimeisen 25 vuoden ajalta. (Pakkala, 2011, s.3).

Alla olevasta kaaviosta voidaan nähdä, suomenkielisen kirjallisuuden käännökset arabiaan olivat harvat vuosina 1955-2011 lukuun ottamatta vähäistä kasvua vuonna 2010, johtuen FILI:in myöntämistä apurahoista. (Pakkala, 2011, s.3).

KUVIO 2. (Pakkala, 2011, s.3, Translating from Finnish into Arabic 1955-2011).

Suoraan suomesta arabiaan kääntävien kääntäjien on vain kolme, kuten alla olevasta kaaviosta voidaan nähdä. (Pakkala, 2011, s.8).

KUVIO 3. (Pakkala, 2011, s.8, Translators who translate directly from Finnish).

Tilanne muuttunut sitten Pakkalan tutkimuksen teon, sillä FILI:in Kääntöpiirin sivuston mukaan kirjallisuuden kääntäjiä arabiaksi kolme löytyy,

aakkosjärjestyksessä: Aya Chalabee, Soumaya Nadia Hedhili ja Maria Pakkala. (Kääntöpiiri, i.a.).

3.1 Suomalaisen kaunokirjallisuuden kääntäminen arabiankielelle

Löydämme arabiaksi käännettyä suomenkielistä kaunokirjallisuutta varsin vähän ottaen huomioon suomalaisen kirjallisuuden teosten määrän. FILlin mukaan, Suomesta on käännetty arabiaksi 52 kirjaa, jotka ovat runoteoksia, proosaa ja lastenkirjoja. Ja useimmat näistä teoksista on käännetty suoraan suomesta arabiaksi. On kuitenkin teoksia, jotka on käännetty välikielestä, esimerkiksi Aleksis Kiven romaani *Seitsemän veljestä* (1870), jonka Ali Kasif Al-Gita käänsi englanninkielisestä versiosta vuonna 1980. (FIL. Suomen kirjallisuuden käännökset, i.a.).

SKS:n tilastot osoittavat myös, että suurin osa käännöksistä ovat lasten ja nuorten kirjoja, jotka on käännetty suoraan suomenkielestä. Lasten ja nuorten aikuisten kirjojen kääntämisen suosio johtuu siitä, että suomalaista kirjallisuutta pidetään hyvänä lasten ja nuorten kannalta. Esimerkiksi Dar Al-Muna (Ruotsi, Jordania) käänsi Tove Janssonin Muumi-teokset arabiaksi. (FIL. Suomen kirjallisuuden käännökset, i.a.).

3.2 Miksi suomalaisen kirjallisuuden kääntäminen on niukkaa arabiaksi?

Arabiankielisestä suomalaisen kirjallisuuden kääntämisestä puhuttaessa on syytä huomata suomalaisen kirjallisuuden asema arabimaissa. Kun käänsin novellin ja kirjoitin tämän opinnäytetyön, yksi tavoitteistani oli, että suomenkielistä kirjallisuutta tulee saatavilla arabiaksi, koska käännettyjä teoksia on hyvin vähän. Tässä yhteydessä on tärkeää selvittää, sekä kääntäjille että lukijalle, miksi suomenkielistä kaunokirjallisuutta arabiankielelle käännöksiä on vähän.

Käännösten vähäisyydelle on monia syitä: Suomen ja arabimaiden maantieteellinen etäisyys, suomen kielen puhujien vähäinen määrä ja kommunikaation vähäisyys arabimaiden ja suomalaisen kulttuurin välillä. Lisäksi katsantojen

halukkuuden julkaista käännöksiä vaikuttaa asiaan. Arabiamaiden kustantamot pyrkivät löytämään sellaisia teoksia, joita myydään paljon. Kun suomalainen kirjallisuus on tuntematonta arabimaailmassa, kustantamon on vaikea ottaa riskejä ja julkaista sitä. Kuitenkaan ei ole syytä unohtaa, että lasten ja nuorten kirjat ovat suosittuja, koska niillä on hyvä maine arabianmarkkinoilla.

Yksi syy siihen, miksi suomalainen kirjallisuus ei kiinnostaa, on arabiamaiden yhteiskunnalliset tabut, jotka eroavat eurooppalaisesta käsityksistä. Radio Ylen ohjelmassa Aristoteleen kantapäää kääntäjä Maria Pekkala toteaa, että jos lastenkirjassa on kuvia, jossa tyttö ja poika leikkivät yhdessä, se on vaikea julkaista esimerkiksi Persianlahden maissa, vaikkei se tuottaisi ongelma muun muassa Libanonissa. (Heikura, 2019).

Erot eivät ole ainoastaan moraalisia tai johdu kielestä, vaan sitä, että suomalainen (skandinaavinen) kulttuuri ei ole tuttua arabimaissa. Harvat arabit kuuntelevat suomalaisia musiikkia tai katsovat elokuvia. Joten kustantajat huomaavat, että tuntemattoman kirjallisuuden julkaiseminen voi olla suuri riski.

Esimerkkinä mainittakoon, että kun lähetin arabialaisille kustantamolle pyynnön yhden Arto Paasilinnan (1942-2018) teoksen kääntämisestä, kustantaja ehdotti, että sen sijaan kääntäisin Sofi Oksasen (s.1977) teoksia. Mielestäni se johtuu siitä, että Oksasen teoksia ovat tällä hetkellä hyvin myyviä ja tunnettuja.

Myynnin vähäisyyden lisäksi kyvykkäiden kääntäjien vähäisyys, jotka kääntävät suomesta arabiaksi on se toinen syy. Kääntäjiä on tietysti monia, mutta harvat kääntävät kaunokirjallisia tekstejä, kuten novelleja ja runoja. Ainoastaan Maria Pekkala on kääntäjä, joka laajasti kääntää suomalaista kaunokirjallisuutta arabiaksi.

Yksi ratkaisu ongelmiin on löytyisi laadukasta kirjallisuutta julkaisevan kustantamon. Myös markkinointi on tärkeä jos tavoittelee suomalaisen kirjallisuuden tunnettavuuden arabianmaissa.

4. KÄÄNNÖSTEORIAM

4.1 Kaunokirjallisuuden kääntäminen

Kuten aiemmin mainitsin, kaunokirjallisuuden tuottaminen on esteettinen prosessi, koska se on olemukseltaan mielikuvitusta vaativa, kielellistä ja tyyllistä. Joten jos puhumme kaunokirjallisuuden kääntämisestä, sen on oltava myös esteettinen teko. Ja kun otetaan huomioon, että kaunokirjallisuuden kieli on esteettistä ja runollista, sama asia voidaan ymmärtää ja kääntää eri tavoin tekstin sisällöstä ja luonteesta riippuen. (Mäkinen & Oittinen, 2007, 169).

Kaunokirjallisuuden kääntämisen merkitys on mittaamaton. Sen avulla ihmiset voivat ymmärtää maailmaa. Opiskelija pystyy ymmärtämään filosofiaa, politiikkaa ja historiaa kaunokirjallisten teosten kautta. Kaunokirjalliset käännökset on jaettu useisiin lajeihin, mukaan lukien runon ja proosan käännös. (Daytranslation, Literary translations: Important but quite challenging, 2018).

Kääntäjälle haastavampaa on, kun tiettyä sanaa tai ilmausta ei voi kääntää suoraan tai kun käytettävissä on useita vaihtoehtoja. Kaunokirjallisuuden kääntäjillä on erilainen lähestymistapa käännöstyössä kuin asiatekstin kääntäjillä. Joillekin paikallisen kulttuurin ilmapiirin säilyttäminen on niin tärkeä, että käännös voi sisältää outoja ilmauksia. Lopulla kääntäjän tehtävänä on välittää tällaista luontaista tietoa toista kieltä puhuvalle lukijalle, joka ei välttämättä tunne alkuperäisen kielen kulttuurisia vivahteita. (Daytranslation, Literary translations: Important but quite challenge, 2018).

4.2 Lingvistiset käännösteoriam

Lingvistiset käännösteoriam ovat normatiivisia, joiden mukaan on käännettävä tekstin merkitys mahdollisimman tarkasti. Niitä on ollut alun perin tarkoitus käyttää käännösten opettamiseen. Lingvistiset teoriam tuottavat luonteista käännöksiä, koska teksti ei käännetään sananmukaisesti vaan kiinnetään huomioon

lähtötekstin sisällön vastaavuudessa tulotekstiin. Tämän teorian pohjana, sanasta sanaan käänös on kummallista. (Vehmas-Lehto, 2008, 14-17.)

4.3 Skoposteoria

Skoposteoria tai objektiivinen teoria on kääntämisen teoria, jonka käänösstrategiana tarkoituksenmukaisuus. Käänöksen yhteenvedossa, ohjeissa ja säännöissä mainittu tavoite ohjaa kääntäjää saavuttamaan kohdetekstin odotuksensa käänöksestä. (tieteentermipankki, Skoposteoria, i.a.).

Skopos-sana on kreikkalaista alkuperää ja tarkoittaa päämäärää. (Vehmas-Lehto, 1999, 92). Hans J. Vermeer ja Katherina Reiss kehittivät tämän teorian 1980-luvun alussa. Kääntäminen riippuu tiedoista, odotuksista, arvoista ja normeista, joita on käänöksen lukijoilla, ja lukijaan vaikuttaa kulttuuri, jossa hän elää. Nämä tekijät määräävät, voidaanko lähdetekstin tai tekstilähteen päämäärä säilyttää, vai pitäisikö sitä muuttaa tai edes muuttaa. (Hytönen & Rissanen, 2006, 71).

Skoposteorian mukaan käänös ei enää keskity adekvaattisuuteen. Termi "adekvaattisuus" viittaa yleensä käänöksen tarkkuuteen lähtökielen ja kohdekielen välillä. (Vahmas-Lehto, 1999, 91).

Teorian mukaan teksti on jaettu kolmeen funktioon: informatiivinen, ekspressiivinen ja operatiivinen. (Hytönen & Rissanen, 2006, 71). Valitsemani teksti on ekspressiivinen eli teksti ilmaisee taiteellisesti ja esteettisesti. Hyvää käänös on se, joka toteuttaa alkuperäisen tekstin funktioita käänöstekstissä. (Hytönen, Rissanen, 2006, 72).

Reissin ja Vermeerin mukaan, lähtötekstistä voidaan tuottaa erilaisia käänöksiä skopoksen mukaisesti. Tästä seuraa, ettei absoluuttisen oikeaa käänöstapaa ole olemassa. (Hytönen & Rissanen, 2006, 72).

4.4 Käännösstrategiat

Käännösstrategiat ovat keinoja, joilla kääntäjä pyrkii sopeuttamaan käännöstä ohjaaviin kriteereihin: parhaan mahdollisen käännöksen tekemiseen. (tieteentermipankki, käännösstrategiaat, i.a.).

Pyrin kääntäjänä siihen, että käännökseni olisi mahdollisimman sujuvaa ja tarkkaa, joten on tärkeää noudattaa tiettyjä sääntöjä. Nämä strategiat auttavat myös ymmärtämään kääntämisen luonnetta enemmän ja ratkaisemaan ongelmia, jotka estävät kääntäjää saavuttamasta hyvää tulosta.

4.4.1 Kotouttaminen ja vieraannuttaminen

Kotouttaminen tarkoittaa, että tekstiä käännetään tavalla, joka sopii kieleen, jolle se käännetään, ja jos on termejä tai kohtia, joiden kääntäminen kohdekielelle on vaikea, kääntäjä muuttaa niitä suhteessa kieleen käännösstrategioiden perusteella. (Tieteentermipankki, kotouttaminen, i.a.). Kotouttamisessa kääntäjä pyrkii saamaan tekstin mahdollisimman oikein ja sujuvaksi kohdekielelle. Venutin mukaan kotouttava strategia pyrkii kääntämään tekstin sellaisella tavalla, että lukija ei huomaa käännöksen olevan käännös. (Hytönen & Rissanen, 2006, 74).

Juliane Housen nimittää kotouttavaa strategiaa piilokäännökseksi. Tässä tapauksessa kääntäjä muuttaa tekstin muun muassa nimet oman kohdekielen kulttuurin mukaisesti. Esimerkiksi Andrew'ista tulee Antti suomeksi. (Hytönen & Rissanen, 2006, 74-75). En kannata tätä ajatusta, koska mielestäni nimet ovat osa tekstin kulttuuria. Esimerkiksi suomalaisten ihmisten tai kaupunkien nimien esiintyminen tarinassa antaa lukijalle vaikutelman, että tarina tapahtuu muualla maailmassa. Valitsemani novellin käännöksessä on nimi Håkan ja pidin sen muuttumattomana.

Toisaalta, vieraannuttamisella tarkoitetaan, että vierasta ainesta voidaan jättää käännökseen välittämään ajatusta siitä, että teksti on lähdekulttuurin tuote. (Tieteentermipankki, vieraannuttaminen, i.a.).

Käytännössä kääntäjät kuitenkin ratkaisevat käännösongelmiaan jatkuvasti näiden kahden strategian välillä. Osa niistä on kotouttavia ja osa vieraannuttavia. (Tiittula & Nuolijärvi 2013, 241).

4.4.2 Pragmaattiset adaptaatiot kaunokirjallisessa kääntämisessä

Pragmaattiset adaptaatiot ovat toimenpiteitä, jotka auttavat kääntäjää saavuttamaan käännöksen adekvaattisuuden. Niitä tarvitaan kun lähtötekstin vivahteet eivät toimi hyvin kohdekielellä. (Vehmas-Lehto 1999, 99-100).

Inkeri Vehmas-Lehto jakaa adaptaatiot lisäyksiin, poistoihin, kompensointeihin ja järjestyksen muutoksiin. Syitä sopeuttamiseen voivat olla aika-, paikka- ja tekstin funktioiden erot, myös käännöksen vastaanottajien ja lähdetekstin taustatietojen erot. Myös lähde- ja kohdekulttuurin sekä konventioiden erot voivat olla syy sopeuttamiseen. (Vehmas-Lehto 1999, 99-100).

Annan pragmaattisista adaptaatioista esimerkkejä, jotta ne hahmottuisivat lukijalle selvemmin. Tavallisimpia ovat korvaukset ja lisäykset. Korvausta käytetään silloin, kun lähtökielen tekstin sana/ reaali/ termi ei ole sopiva kohdekielellä.

Esimerkiksi:

Onko x paikalla?

Kun käännän tämän kysymyslause arabiaksi, korvaan paikalla- sanan läsnä/ olemassa- sanaksi.

Tulee: Onko x läsnä/ olemassa.

Lisäyksiä käytetään, kun lause ei ole sujuva kohdekielellä.

Esimerkiksi. Haarukan käyttö ei onnistunut.

Tässä pitäisi lisätä verbi (oppiminen), jotta lause on selvä arabiaksi.

Tulee: Haarukan käytön oppiminen ei onnistunut.

Poistamisella voi olla merkitystä esimerkiksi silloin, kun käännös käsittelee lukijalle itsestään selviä asioita. (Vehmas-Lehto 1999, 99-112.). Järjestyksen muutos voi johtua kielten rakenteen eroista. (Vehmas-Lehto 1999, 99-100). Järjestyksen

muutos näkyy *Kimeeran poika* käännöksessä, kun arabiankielisen lauseen rakenne on erilainen kuin suomenkielisessä. Esitän esimerkkiä tarkemmin kappaaleessa 5.3.

Kun puhutaan kaunokirjallisuuden kääntämisestä, pragmaattisilla adaptaatiolla on tärkeä rooli mahdollisimman tarkan käännöksen luomisessa. On tärkeää siirtää enemmän kuin vain kirjaimellinen teksti. Kulttuurin ja kielellisen kokemuksen välittäminen on tärkeä. Kääntäjä tarvitsee tätä silloin, kun tekstin tai sanan kääntäminen on lähes mahdotonta. (Hytönen & Rissanen, 2006, s. 78-79).

Pragmaattista adaptaatiota ei voida käyttää ilman tekstin ekvivalenssia. Käännöksen tulee siis välittää alkuperäisen tekstin uskollisesti, ei kääntämällä sitä sanasta sanaan, niin kuin käännöksen luotettavuus usein ymmärretään, vaan käyttämällä kaikkia kääntäjän käytettävissä olevia käännöstekniikoita ja -strategioita alkuperäisen tekstin sisällön välittäminen. (AdbulRahman, 2011).

Tällöin pyritään lisäämällä, poistamalla, korvaamalla tai uudelleen järjestämällä tekstin merkitystä. Tällä tavoin kääntäjä voi helpottaa kohdetekstin ymmärtämistä tai auttaa kiertämään kohdekielen kulttuurierojen aiheuttaman suoran kääntämisen esteitä. Ja koska kääntämäni novelli käsittelee eri kulttuuria kuin synnyinkulttuurini, tämä menetelmä helpottaa tekstin kääntämistä ja auttaa sen sujuvuutta ja ymmärrettävyyttä.

5. KÄÄNNÖSPROSESSI

Päätettyäni kääntää *Kimeeran poika* novellin tutustuin kirjailija Leena Krohnin uraan ja elämänvaiheisiin. Olin aiemmin lukenut hänen eri teoksiaan, mikä auttoi minua rakentamaan hyvän pohjan tälle opinnäytetyölle.

Luin novellin monta kertaa, sekä lukijansilmällä että kääntäjänsilmällä. Lukemisen aikana yritin kääntää sanoja ja lauseita ajatuksissani. Sitten kirjoitin listan sanoista, joita en ymmärtänyt tai joiden vastineita en tiennyt arabiaksi. Tämän jälkeen tein raakakäännöksen ilman muokkauksia ja lisäyksiä, eli ensimmäisen käännöksen novellista. Yleensä teen ensimmäisen käännöksen kynällä ja paperilla, joka tekee käännöksestä mielestäni paljon sujuvamman ja luovamman.

Kun raakakäännös oli tehty, jätin ja luin sen uudestaan parin viikon kuluttua, jolloin löysin kohtia, joita on muokattava, lisättävä tai poistettava. Kääntäjän on tärkeää pitää joskus taukoa työstään, jotta hän myöhemmin näkee se eri tavalla.

Seuraavissa kappaleissa esittelen kirjailijan ja novellin ja selitän joitakin käännöksen aikana kohtaamiani sanoja ja ongelmia, jotka ratkaisin käännösstrategioiden perusteella.

5.1 Leena Krohn: Kimeeran poika

Leena Krohn (s.1947) on suomalainen kirjailija, joka on kirjoittanut lukuisia lastenkirjoja, romaaneja ja novelleja. Krohnia pidetään yhtenä tärkeimmistä suomalaisista kirjailijoista. Hänen teoksessaan on ainutlaatuista filosofiaa ja huumoria, ja ne käsittelevät ihmisyyttä ja ihmisten kohtaloa. (Teos, Leena Krohn, i.a.).

Krohn on palkittu kirjailija, jonka teoksia on käännetty useille kielille. Hänet tunnetaan omaäänisenä kirjailijana, joka liikkuu eri tyylilajien, muotojen ja ulottuvuuksien välillä. Hänen kirjansa *Matemaattisia olioita tai jaettuja unia* (1992) palkittiin Finlandia-palkinnolla. (FILI, Hotel Sapines ja muita irrationaalia

kertomuksia, i.a.). Ekologiset teemat ovat olleet Leena Krohnin teoksessa jo hänen ensimmäisestä kirjastaan *Vihreä vallankumous* (1970) lähtien, joka on ekotietoinen kirja lapsille. (FILI, Leena Krohn, i.a.).

Kimeeran poika käsittelee naisen ja hybridikimeeran välistä rakkaustarinaa. Tarinan alussa päähenkilö työskentelee laboratoriossa siivoojana. Laboratoriossa tehdään testejä olenolle, johon päähenkilö tutustuu. Kimeera on hybridi eli koostuu useista organismeista. Päähenkilön ja kimeeran välille kehittyy rakkauden tai myötätunnon suhde, jonka jälkeen siivooja päättää vapauttaa kimeeran. Hän vie kimeeran kotiinsa tietäen, ettei kukaan kaipaa tätä olentoa. Pian hän huomaa olevansa raskaana tästä hybridistä, joka kuolee ennen heidän poikansa synnyttämistä.

Kun hän synnyttää, hän pyytää lääkäriä vaikenemaan siitä, millaisen lapsen hän synnyttää. Kun lapsi syntyy, hän on myös hybridi. He asuvat yhdessä. Äiti piilottaa lapsensa naapureilta ja ulkomaailmalta, koska hän pelkää muita vahingoittavat poikansa.

Novelli käsittelee ihmisten yksinäisyyttä tieteen ja tekniikan aikakaudella. Tarina päättyy, kun lapsi sanoo, että hän ei löydä ketään, joka näyttäisi häneltä. Tämä on symbolista siitä, miten ihmissuhteet muuttuvat tulevaisuudeksi, jossa tekniikka korvaa ihmiskunnan.

5.2 Lähdetekstin analyysi

Novelli on kirjoitettu kahdentoista sivun mittainen. Novellin kieli on nykyaikainen ja helppo ymmärtää. Lauseet ovat lyhyitä, mikä helpottaa novellin kulun ymmärtämistä ja seuraamista. Kertoja puhuu *minä*-muodossa.

Novellin tarkoituksena on olla luova kirjallinen teos, joka tarkoittaa, että se ei ole suunnattu tietylle lukijaryhmälle, vaan pikemminkin kaikille lukijoille. Tästä syystä keskityin kääntämään tekstin modernille standardiarabialle kielelle, joka on kaikkien lukijoiden saavutettavissa.

Novelli sisältää kuvausta ja vuoropuhelua, kommentteja tieteellisellä kielellä ja myös otteita sanoituksesta. Tämä tekee tekstistä monipuolisen ja vaatii tarkkaa lukemista, jotta se voidaan kääntää tarkasti. Novellissa on kahdenlaista kieltä: runollista kielistä ja tieteellistä kielitä. Kertoja kertoo runokielellä elämästään, menneisyydestään, perheestään ja tunteistaan. Annan esimerkiksi sivulta 33: *Tunsin hänen tiheän hengityksensä huouunnan niskassani ja poskellani, hänen lempeä lämpönsä levisi koko vartaloon...*

Tieteellisen kielen osalta poika selittää, kuinka hänen isänsä testattiin, ja puhuu myös kasvatuksestaan. Esimerkiksi sivulta 40: *Kerran koittaa aika, jolloin ei ole enää erillisiä nisäkäslajeja, eri erikseen ihmisiä ja alempia nisäkkäitä. Lajit ovat risteytyneet keskenään ja muodostaneet yhdistelmiä, joita emme osaa nyt edes kuvitella. Aistit ovat herkistyneet, me näemme uusia värejä...*

Totesin aikaisemmin, että novellin kieli on selkeä, mutta on monia sanoja, jotka on tarkastettava ja ymmärrettävä ennen sen kääntämistä. Esimerkiksi sana 'ki-meera' (خيما الكيميرا) tai 'hybridi' (الهجين) tai 'geeniteknologian laitos' (قسم الهندسة الوراثية)', joten ennen käännöksen aloittamista tutkin näiden sanojen merkityksiä ja myös niiden yleisyyttä arabian kielellä.

Yksi suomen kieliopillisista piirteistä on se, ettei se sisällä maskuliinista ja feminiinistä, toisin kuin arabian kielessä. Tässä tekstissä esimerkiksi Håkanin äidin isoisä viitattiin nimellä. Arabiankielinen käännöksessä riittää, että mainitsen femiini- tai maskuliinipronominin, jotta lukija ymmärtää kenestä puhun.

Tämän käännöksen tarkoituksena on välittää novelli arabilaisille lukijoille, jotka eivät ole lukeneet Krohnin teoksia aiemmin, ja se on samalla esimerkki suomalaisesta nykykirjallisuudesta. Käänsin tämän tarinan standardiarabiaksi, erityisesti moderniksi standardiarabiaksi. Standardiarabiassa on valtava määrä murteita, ja tätä kieltä pidetään virallisena arabimaissa jota kaikki arabilukijat ymmärtävät kielitaidon tasosta riippumatta.

5.3 Käännöksen ongelmat ja ratkaisut

Tässä osassa esitän käännöksen yhteydessä kohtaamiani haasteita ja vaikeuksia ottaen huomioon arabian ja suomen väliset erot. Yksi havaitsemista eroista on ero näiden kielten sanajärjestyksessä.

Esimerkki 1.

Arabiassa lause alkaa verbillä ja sen jälkeen tulee tekijä, toisin kuin suomen kielessä, joka alkaa tekijästä. Törmäsin sanajärjestyksen eroihin ja ratkaisin ongelmia pragmaattisen adaptaation mukaisesti, joten muokkasin kohdekielen sanajärjestyksen hyödyntäen muutoksen strategiaa.

Lähtötekstissä:

Isäni istuu siinä nojatuolissa.

Kohdekielessä käännetään:

يجلسُ أبي هُنَاكَ على الأريكة.

Se tulee:

Isäni istuu siinä sohvalla.

Sama lause sisältää sanan nojatuoli. Sana käännetään arabiaksi (tuoli, jolla on kaksi kättä), se ei ole käännöksessä olennaista, joten poistan ja käänän sen yleisenä terminä sohvaksi, koska nojatuoli on enemmän sohva kuin tuoli. Tässä pragmaattisen adaptaation strategiana on poistaminen.

Esimerkki 2.

Herkkä kuulo. Tämä termi ei ole tuttu arabiaksi. Se voidaan ymmärtää arabiankielessä niin, että kyseessä on kuulo-ongelma. Käytin pragmaattisena adaptaationa korvausstrategiaa.

Lähtökielellä:

Herkkä kuulo.

Kohdekielessä käännetään:

Se tulee:

Terävä kuulo.

Esimerkki 3.

Haarukan käyttö ei ole koskaan onnistunut. Tämä lause näyttää suomen kielellä yksinkertaiselta, mutta arabiaksi käytin pragmaattisena adaptaationa lisäysstrategia ja lisäsin sanan (oppia), jotta käännös olisi selkeämpi.

Lähtökielessä:

Haarukan käyttö ei ole koskaan onnistunut.

Kohdekielessä käännetään:

لم ينجح في تعلّم استخدام الشوكة.

Se tulee:

Hän ei onnistunut oppimaan haarukan käyttöä.

Esimerkki 4.

Nimetön kärsimys. Ilmaisuu ei tarkoita mitään arabiankielellä ja se ärsyttää lukijaa, jos käännetään sellaisenaan. Käytin pragmaattisena adaptaationa korvausstrategiaa ja muokkasinkin käännöksen arabiankielisille lukijalle ymmärrettäväksi.

Lähtökielessä:

Nimetön kärsimys.

Kohdekielessä käännetään:

بؤس مجهول.

Se tulee:

Tuntematon kärsimys.

Esimerkki 5.

Pääsimme perille. Tämä voi olla hämärä ilmaus arabiankielellä, kun ei ole kyseessä tietty saapumispaikka. Tähän käytin pragmaattisena adaptaationa lisäysstrategiaa ja lisäsin koti-sanana.

Lähtökielessä:

Pääsimme perille.

Kohdekieleessä käännetään:

وصلنا إلى المنزل.

Se tulee:

Pääsimme kotiin.

Esimerkki 6.

Sanajärjestyistä tarkasteltaessa, tässä on lause, joka on vaikea ymmärtää arabiaksi. (Yksi ainoa soitto tuli). Tässä käytin pragmaattisena adaptaationa sanajärjestyksen muutosta.

Lähtökielessä:

Yksi ainoa soitto tuli.

Kohdekieleessä käännetään:

تلقيتُ إتصالاً واحداً.

Se tulee:

Sain yhden soiton.

Esimerkki 7.

Mainitsin myös, että teksti sisältää lyhyen runon. Lyhydestään huolimatta sitä oli vaikea kääntää, koska runokieli eroaa tavallisen tekstin kielestä. Runokielen tulisi olla lempeämpi ja käännöksen tulisi välittää runon merkitys, koska runoilija halusi välittää tunteensa lukijalle.

Silmästä sieluun tie on avoin, tämä lause ei ole runollinen arabiankiielellä, joten käytin pragmaattisena adaptaationa korvausstrategiaa.

Lähtökielessä:

Silmästä sieluun tie on avoin.

Kohdekielessä käännetään:

ما هذا الحب، الذي يلجُ الروح من العينين.

Se tulee:

Joka pääsee silmästä sieluun.

Esimerkki 8.

Etsin vastinetta kaihonkukkia sanalle. Löysin että arabiaksi sitä kutsutaan "hiirenkorvaksi". Koska sanan merkitys kontekstin pohjalla liittyy kaipaukseen, ajattelin, että ei ollut oikein kääntää sitä hiirenkorvaksi. Etsin eri kielillä ja huomasin, että saksaksi sitä kutsutaan *Vergissmeinnicht* "Älä unohda minua". Arabiankiielellä on paljon viitauksia tästä termistä, eli se on tunnettu arabiaksi. Jotkut arabiankieliset lähteet kertovat, että se ei kasva muualla kuin hautausmaalla.

Lähtötekstissä:

Kaihonkukkia.

Kohdekielessä käännetään:

زهور لا تنسني.

Se tulee:

Älä unohda minua kukkia.

Käytön pragmaattiset adaptaatiot -teoria antaa vapautta kääntäjälle. Kuten tiedämme, ettemme voi johdonmukaisesti kääntää kaunokirjallisia tekstejä ja samalla pitäytyä kirjamillisen merkityksen täsmälleen alkuperäiseltä tekstiltä. Tekstin kotouttaminen arabiaksi sai minut usein tekemään muutoksia arabiankielen tekstiin menettämättä alkuperäiseen tekstin merkitystä.

6. POHDINTA

Tällä käännöksellä esittelin arabian kielisille lukijalle suomalaisen novellin sekä inhimillisen tarinan, joka on tuntematon arabiyhteisölle. Päätin kääntää kaunokirjallisen tekstin, koska pidän kirjallisuuden kääntämistä yhtä hauskana kuin suosikkitekstini uudelleenkirjoittamista haluamallani kielellä. Tämä opinnäytetyö sai minut olemaan tarkempi käännöksiä tehdessäni ja myös tutkimaan tarkemmin käännettävää tekstiä. Tämä opinnäytetyö auttoi minua myös hahmottamaan tekstiä paremmin ennen niiden kääntämistä. Ennen kääntämistä luin alkuperäisen tekstin ja tutkin sitä, ja sitten käännöksen valmistuttua analysoin käännökseni tarkasti ja terävästi.

Novellin kääntäminen oli minulle haaste, koska se on monityylinen ja -jännitteinen. Kääntäjänä minun piti kiinnittää huomiota ja tehdä muistiinpanoja joka kerta kun luin tai käänsin sitä uudelleen. On syytä huomata, että tekstin kontekstilla on tärkein rooli. Tekstin kontekstin ymmärtäminen auttaa kääntäjää järjestämään ja jakamaan tehtävänsä ja löytämään ratkaisuja helpommin. Esimerkiksi lauseessa (Tätini sanoi aina, s. 29) tulee sana (täti), jolla on kaksi vastineetta arabiaksi, (خاللة) äidin sisko tai (عمة) isän sisko. Tekstin konteksti auttoi minua ymmärtämään merkityksen, koska nainen ei ollut tuolloin naimisissa, joten se tarkoittaa äidin sisarta.

Olen tehnyt kirjallisia käännöksiä lähes viisi vuotta, mutta tässä olen kääntänyt ammatillisemmin kuin koskaan aiemmin. Opinnäytetyön aikana opin paljon kääntämiseen liittyviä akateemisia asioita, opin kääntämisen teorioita ja strategioita sekä niiden tarkkaa soveltamista arabiankieliseen käännökseeni. Tuleen käyttämään oppimiani asioita myös jatkossa.

Tutkimus auttoi minua kehittämään tiedonhankinnan menetelmiä. Mitä tulee sanojen merkitysten etsimiseen arabian kielellä, huomasin, että vastineet eivät löydy vain sanakirjoista. Joskus sen voi löytää toisen kielen kautta, joka tulkitsee sanan selkeämmin. Esimerkki tästä kaihonkukka, jonka vastineen löysin saksan kielen kautta. On myös mielenkiintoista, että tutkimuksen aikana opiskelijalla

kasvaa tunne suuresta vastuusta tekstiä kohtaan ja että se on jonain päivänä lähde muille ihmisille

Kaunokirjallinen käännös on työn tulos, mutta tärkein tulos kääntäjän tyylistä, ja kuten usein sanotaan, että kirjallisuuden kääntäjän on oltava hyvä kirjailija tai lukija voidakseen kääntää parhaalla mahdollisella tavalla.

LÄHTEET

- AbdulRahman, S. (18.1.2011). Skopos theory النظرية الغائية في الترجمة . *Arabic Translators International*. Saatavilla <http://www.atinternational.org/forums/showthread.php?t=8460>
- Day translations. (23.7.2018). *Literary translations: Important but quite challenging*. Saatavilla: <https://www.daytranslations.com/blog/literary-translation-challenging/>
- FILI (i.a.). *Kirjallisuusviennin tilastoja*. Saatavilla <https://fili.fi/kirjallisuusvienti/tilastoja-ja-selvityksia/>
- FILI (i.a.). *Suomen kirjallisuuden käännökset*. Saatavilla <http://dbgw.finlit.fi/kaannokset/lista.php?order=author&asc=1&lang=FIN>
- FILI. (2013). *Hotel sapiens ja muita irrationaalisia kertomuksia*. Saatavilla <https://fili.fi/en/authors/krohn-leena/>
- Heikura, P., & Caven, D. (toimittaja). (23.10.2019) *Suomenkielisten lastenkirjojen arabiantamisen haasteet* [Audio, podcast]. *Areena Audio*. <https://areena.yle.fi/audio/1-2750116>
- Hytönen, N., & Rissanen, T. (toim.). (2006). *Käden käänteessä*. Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Kalevala. (i.a.). *The Kalevala*. Saatavilla <https://kalevalaseura.fi/en/about-kalevala/>
- Koppa. (2013). *Realismi Suomessa*. Saatavilla https://koppa.jyu.fi/avoimet/taiku/kirjallisuuden_aikajana/1800-luku/realismi-1850-1900/realismi-suomessa
- Kotus (i.a.). *Hybridi*. Saatavilla https://www.kotus.fi/nyt/kysymyksiä_ja_vastauksia/sanojen_alkuperasta/hybridi
- Kääntöpiiri. (i.a.). *Etsi kääntäjä*. Saatavilla https://kaantopiiri.fi/etsi-kaantajia/?ul_filter_translates_from=Finnish&ul_filter_translates_to=Arabic
- Löytty, O. (i.a.). *Suomen kirjallisuus on moniäänistä*. Opetushallitus. Saatavilla <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/suomen-kirjallisuus-moniaanista>
- Majamaa, R. (16.9.1997). *Lönnot, Elias (1802-1884)*. Saatavilla <https://kansallisbiografia.fi/kansallisbiografia/henkilo/2836>

- Nummelin, J. (2020). *Suomalaisen kirjallisuuden lyhyt historia*. Avain kustantamo.
- Oittinen, R. Mäkinen, P. (2007). *Alussa oli käänös*. (5. uud. p.) Tampereen yliopist Print.
- Pakkala, M. (2011). *Translating from Finnish to Arabic. In the framework of the mapping of translation in the Mediterranean*. Paris & Anna Lindh Foundation. Saatavilla https://www.academia.edu/12547945/STUDY_ON_TRANSLATION_FROM_FINNISH_INTO_ARABIC
- Poe, E. (13.10.2009). *The Philosophy of Composition*. Saatavilla: <https://www.poetryfoundation.org/articles/69390/the-philosophy-of-composition>
- SKS. (i. a.) *Suomen kirjallisuuden käänökset*. Saatavilla: <http://dbgw.finit.fi/kaannokset/lista.php?order=author&asc=1&lang=FIN>
- Teos (i.a.). *Leena Krohn*. Saatavilla <http://www.teos.fi/kirjailijat/leena-krohn.html>
- Tieteentermipankki (i.a.). *Kimeeri*. Saatavilla <http://tieteentermipankki.fi/wiki/Nimitys:kimeeri>
- Tieteentermipankki (i.a.). *Kotouttaminen*. Saatavilla <https://tieteentermipankki.fi/wiki/K%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6stiede:kotouttaminen>
- Tieteentermipankki (i.a.). *Skoposteoria*. Saatavilla <https://tieteentermipankki.fi/wiki/K%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6stiede:skoposteoria>
- Tieteentermipankki (i.a.). *Vieraannuttaminen*. Saatavilla <https://tieteentermipankki.fi/wiki/K%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6stiede:vieraannuttaminen>
- Tiittula, L., & Nuolijärvi, P. (2013). *Puheen illuusio suomenkielisessä kaunokirjallisuudessa*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Uusiniitty, A. (5.9.2014). *Suomalainen kirjallisuus. SÄ OSAAT!* Saatavilla <http://saosaat.blogspot.com/2014/09/kirjallisuuden-aikajana.html>
- Vehmas-Lehto, I. (1999). *Kopiointia vai kommunikointia: Johdatus käänösteoriaan*. (2. uud. p.) Finn Lectura.
- Vehmas-Lehto, I. (2008). Onko käänöstutkimuksessa särmää?. Teoksessa I, Helin & Yli-Jokipi, H (toim.), *Kohteena käänös: Uusia näkökulmia kääntämisen ja tulkkauksen tutkimukseen ja opiskelemiseen* (s. 14-17). Helsingin yliopisto.

Yle. (11.3.2013). *Kirjallisuuden keinoja ja tulkinta*. Saatavilla

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/07/11/kirjallisuuden-keinoja-ja-tulkinta>

Sanakirjat:

Almaany-sanakirja. Saatavilla <https://www.almaany.com/ar/thes/ar-ar/>

Fairuzabadi. (2005). مؤسسة الرسالة. القاموس المحيط .

Glosbe-sanakirja. Saatavilla <https://fi.glosbe.com/>

Harb, E. (2015). *SUOMI-ARABIA-SUOMI sanakirja*. Art House Oy

Musa-Tawfiq, Kh. (2002). معجم الإرشاد الأصغر. Irshad kustantamo.

Sanakira.org. Saatavilla <https://www.sanakirja.org/>

LIITE 1. KIMEERAN POIKA- LEENA KROHN

KIMEERAN POIKA

Synnyin, mutta se ei ollut kenenkään tarkoitus. Kukaan ei edes tiennyt, että se olisi mahdollista, sillä äitini oli ihminen, isäni kimeera. Hän oli eräs ensimmäisistä monilajisista hybrideistä.

Isästäni ei ole olemassa kuin yksi kuva. Se ei ole valokuva vaan akvarellimaalaus, äitini tekemä. Isäni istuu siinä nojatuolissa kirja kädessään, sorkka siroasti toisen päälle taivutettuna. Hän selaili äitini kertoman mukaan mielellään kuvakirjoja, vaikka ei koskaan ehtinytkään oppia lukemaan. Hänen yllään on elegantti himmeäsininen puvuntakki, mutta housuja ei ole lainkaan. Hallava turkki peittää hänen vahvat jalkansa sorkkiinsaakka. Pienet sarvet kaartuvat sulokkaasti kupe-
ran otsan yllä. Kasvoissa – tai pikemminkin naamassa – kiinnittävät huomiota pyöreät keltaiset silmät, tavattoman leveä suu, olematon alaleuka ja yllättävän suuri mutta litteä nenä.

Taustalla olevasta ikkunasta näkyy aarniometsä ja sen yllä punertava, kuin verta vuotava kuu. Jos katsoo kuvaa hie-
man tarkemmin, huomaa, että Håkanin kirjassa on sama kuva Håkanista, jossa hän katsoo samaa kirjaa saman kuun paisteissa.

Koulunkäynti ei oikein koskaan luonnistanut äidiltäni. Se oli pettymys isoisälleni, joka oli

korkeimman oikeuden tuomari. Tätini sanoi aina, että äidiltäni puuttui pitkäjänteisyyttä. Kuitenkin äitini on aina tehnyt työtä ja elättänyt itse itsensä. Koulun hän jätti kesken, pyrki kolmasti taideakatemiaan ja tuli yhtä monta kertaa hylätyksi. Maalausarrastustaan hän ei koskaan jättänyt. Myöhemmin hän tuli toimeen tilapäistöillä, siivosi eri laitoksissa, pääsi joksikin aikaa oopperan suutarin apulaiseksi, sen jälkeen seurakuntien keskuskeittiöön. Silloin tällöin hän hoiti kaupunginmuseon vahtimestarin sijaisuuksia.

Äitini tutustui isääni Hydran, kansainvälisen geeniteknologian laitoksen laboratoriossa, jonne hänet palkattiin muutamaksi kuukaudeksi. Siellä äitini siivosi ja toisinaan joutui myös ruokkimaan koe-eläimiä.

– Viihdyitkö sinä Hydrassa? minä kysyin.

– Se oli parhaita työpaikkojani, äitini sanoi.
 – Siivoojiakin kohdeltiin ihmisiksi ja laboratorion rakennukset olivat moderneja ja tilavia. Työntekijöitä oli paljon, mutta jopa minulle maksettiin siellä melko hyvin. Minä siivosin koe-eläinhuoneita mielelläni, etenkin silloin kun sain tehdä työtä yksin. Siellä oli kello viiden jälkeen rauhallista ja valoisa. Kimeerat oli juuri syötetty ja useimmat niistä nukkuivat sikeästi, sillä kokeiden jälkeen niille annettiin rauhoittavia aineita. Ei kuulunut muuta ääntä kuin tietokoneiden

tuulettimien humina ja sikiökaappien putkistojen ajoittainen kurahtelu.

- Kerro taas isästä, minä pyysin.

- Isäsi, Håkan, ei ollut laboratorion ainoa kimeera. Kimeeroita oli jo Håkanin syntyessä useita kymmeniä, mutta useimmat niistä olivat kahden lajin yhdistelmiä. Håkan oli kuitenkin erityistapaus. Hän oli ensimmäinen neljän lajin kimeera: simpanssin, suden, vuohen ja ihmisen.

Muistathan, että Håkaniin oli onnistuttu siirtämään lähes kaksikymmentätuhatta ihmisen kahdeksastakymmenestä tuhannesta geenistä. Kaikki loput olivat kolmen muun lajin geenejä, mutta missä suhteessa, sitä en ole koskaan onnistunut selvittämään.

Niiden tapahtumien aikoihin, jotka johtivat syntymääsi, multikimeeroissakaan ei ollut enää mitään uutta. Hydrankin koekimeeroissa oli jopa seitsemän lajin hybridejä.

Håkan oli kuitenkin koe-eläimistä vanhin, aikoinaan jopa patentoitu. Hän oli ollut koko laboratorion lemmikki, ei ainoastaan patentin takia, vaan siksi että hän oli niin lempeäluonteinen ja säyseä kimeera. Mutta kun minä pääsin Hydraan siivoamaan ja eläimiä hoitamaan, Håkan ei kiinnostanut enää ketään eikä hän ollut enää nuori. Häneen kohdistettiin huomiota vain tavanomais-
ten kontrollikokeiden ja välttämättömien hoito-

toimenpiteiden aikana.

Minua hänen nöyrä ja alakuloinen, mutta toisinaan ihmeesti elostuva simpanssinkatseensa miellytti. Silmien värikehä oli keltainen, mutta pupillit laajenivat usein – ehkä lääkityksen takia – niin suuriksi, että katse oli syvä ja musta. Usein ruokittuani kimeerat jäin silittelemään Håkanin pörröistä otsatukkaa ja hän hankasi suhteettoman isokokoista päätään minun silloin vielä pulskaan valkeaan käsivarteeni. Meidän välillemme syntyi ennen pitkää mykkä mutta kestävä ystävyys.

Håkanilla oli herkkä kuulo, mutta eivät tutkijat tai koe-eläinten hoitajat tienneet, ymmärsikö Håkan juuri mitään ihmisten puheesta. Hänen kielenoppimiskykyynsä kiinnitettiin kuulemma aikoinaan paljon toiveita ja hän oppi varhain reagoimaan nimeensä ja ymmärtämään yksinkertaisia käskyjä kuten koirat. Mutta huolimatta foniatrin säännöllisesti antamista oppitunneista, hän ei oppinut koskaan puhumaan. Hänen ääntelynsä koostui vinkaisuista, määkäisyistä ja kumeista, ruoka-ajan lähestyessä kiihtyvistä ulvahduksista. ”Nyt on suden hetki”, sanottiin Hydrassa silloin.

Hän käveli kahdella jalalla, vaikkakin vaivalloisesti, sillä Håkanilla oli vuohen sorkat, kuten tiedät. Etukäpälät olivat sen sijaan kolmisormiset ja melkein karvattomat, ja hän käytteli niitä

ihmeen taitavasti. Pieni hännäntöpö hänellä oli, ja etukäpäliä lukuun ottamatta tuuhea sudenkarvainen turkki peitti hänet sorkista kuperaan simpanssinotsaan saakka. Kauniiksi häntä tuskin kukaan olisi sanonut, vaikka sarvet kaartuivatkin niin somasti. Ihmistä hänen ulkonäössään oli oikeastaan ihmeen vähän nenää, hartioita ja lapaluita lukuun ottamatta. Häkissään Håkanilla oli keinu, jossa hän vietti suurimman osan valveillaoloajastaan.

Kaikki tiesivät, että Håkanin aika oli loppumaisillaan, kymmenen vuoden iässä häntä odotti viimeinen piikki.

Sitä ajatusta minun oli raskas kestää. Oma työpaikkani Hydrassa oli vain väliaikainen, ja olin päättänyt, että Håkanin jälkeen en enää haluaisi nähdä koko laitosta. En ollut etukäteen suunnitellut mitään, mutta aivan odottamatta tuli hetki, jolloin jouduin puuttumaan Håkanin kohtaloon. Silloin myös oma elämäni muuttui.

Viimeisenä työpäivänäni Hydrassa Håkan oli hereillä ja seurasi minua herkeämättä silmillään. Kun kurotin sormeani häkkioven lankojen läpi raaputtaakseni Håkanin otsaa, huomasin hämmästykseni, että verkko-ovi oli lukitsematon ja raollaan. Joku hoitajista oli ollut huolimaton.

Silloin avasin häkin oven voidakseni paremmin taputella Håkania. Mutta Håkan kompuroi-

kin saman tien ulos häkistään.

Kuinkas nyt noin? minä sanoin isällesi.

- Etkö yrittänyt saada isää takaisin häkkiin? kysyin.

- En yrittänyt. Arvelin, että hänelle tekisi hyvää vähän aikaa kuljeskella huoneessa. Koe-eläinten häkit eivät olleet turhan tilavia, kuten arvaat.

Kuten sanottu, Håkan ei ollut koskaan oppinut kunnolla kävelemään, mutta innostuessaan hän nousi pystyasentoon ja pystyi voimakkaiden etukäpäliensä avulla kiipeilemään. Hänen takasorkkansa lipesivät laboratorion kiiltävillä kaa-keleilla ja hän kellahti nurin surkeasti vinkaisten. Nostin hänet syliini. Silloin juuri, tuntiessani hänen lämpönsä ja painonsa rinnoillani, kun sieraimiini tunki hänen puhtaan villainen hajunsa, tiesin äkkiä, etten tahtoisi enää erota Håkanista.

Håkan ei merkinnyt mitään kenellekään muulle koko maailmassa, ja minä taas olin ainoa, josta Håkan välitti. Kuinka olisin voinut torjua hänen kiintymyksensä - vielä vähemmän luopua omastani?

- Sinä siis varastit isän.

- Niin tein. Käärin Håkanin huopaan ja kannoin häntä kuin selkäreppua läpi katujen iltavilinan omaan yksioöni saakka. Tunsin hänen tiheän hengityksensä huouunnan niskassani ja poskella-
ni, hänen lempeä lämpönsä levisi koko vartaloo-

ni. Hän painoi kolmisenkymmentä kiloa, ja minun täytyi välillä levähtää. Taksiin minulla ei ollut varaa enkä uskaltanut nousta bussiin Håkanin kanssa, sillä pelkäsin, että hän alkaisi haukahdella ja herättää liikaa huomiota.

Saat nukkua täällä, sanoin, kun pääsimme perille.

Sijasini hänelle vuoteen kylpyammeeseen, sillä pelkäsin, että joku tuttu tulisi yllättäen enkä ehtisi piilottaa Håkania. Tosin vietin niin yksinäistä elämää, että se oli äärimmäisen epätodennäköistä.

- Mutta eikö sitä koskaan kaivattu?

- Yksi ainoa soitto tuli. Se oli assistentti, joka kysyi, tiesinkö minä jotain karanneesta kimeerasta. Kielsin tietysti. Sen jälkeen ei kuulunut mitään. He unohtivat minut ja he unohtivat Håkanin kuin meitä ei olisi koskaan ollutkaan.

Aloimme elää omaa elämäämme. Meillä oli rauhallista ja sopuisaa. Puhuin Håkanille paljon, ja hän ymmärsi minua päivä päivältä paremmin. Aloin erottaa hänen haukahduksistaan selviä äännteitä. Ennen pitkää hän alkoi antaa kysymyksiini lyhyitä vastauksia. Usein hän sanoi sanasta ensimmäisen tavun kahdennettuna. Vesi oli vevve, nukkuminen nu-nu. Hän oppi myös hymyilemään niin että hänen terävät sudenhampaansa välkkyivät. Ymmärsin, että hänen tietoisuuttaan ja kehityskykyään oli karkeasti aliarvioitu koko

hänen lyhyen elämänsä ajan.

Näin hänessä vanhan sielun, joka oli sidottu muotopuoleen ruumiiseen, ihmisen monista osasta yhdistelemään. Kuinka koskaan voimme saada anteeksi hänelle tekemämme vääryyden? Ja kuitenkin: ilman sitä vääryyttä hän ei olisi koskaan syntynyt, etkä sinäkään.

Häkan alkoi syödä ruokapöydässä, mutta veitsen ja haarukan käyttö ei oikein koskaan onnistunut. Hänen pienikokoisuutensa vuoksi hankin hänelle lastentuolin. Iltaisin kuuntelimme musiikkia tai luin hänelle ääneen. Schubertin liedit miellyttivät isääsi niin että hän toisinaan saattoi vaipua jonkinlaiseen puolitiedottomaan hurmos-tilaan, joka hiukan huolestutti minua.

Luin hänelle ääneen myös runoja. Hän oli niin ihastunut seuraaviin säkeisiin, että jouduin lausumaan ne joka ilta ennen nukkumaanmenoa. Siitä tuli yhteinen rituaalimme:

*Mitä on tämä rakekaus, jolle silmistä sieluun
tie on avoin;
jota rajoittaa abtaus,
joka tulvehtii minussa virran tavoin?*

Aina kun muistan nämä säkeet, näen edessäni isäsi silmäterät, joissa vaihtelivat ilo ja nimetön kärsimys.

Televisiosta seurasimme säännöllisesti luontosarjoja ja lasten ohjelmia. Poliisisarjoja emme koskaan katsoneet. Kerroin Håkanille elämästäni, isästäni ja äidistäni, veljistäni ja siskoistani, jotka kaikki olivat menestyneet elämässä minua paremmin. Kerroin matematiikan ja kielten ehdoista, luokallejäämisistäni, laihdutusyrityksistäni ja tiheästi vaihtuneista työpaikoistani. Kerroin elämäni ainoasta rakastajasta, eräästä reskontrasta, joka vei neitsyyteni. Hän kohteli minua huonosti, nimitteli ja nipisteli, eikä suhde kestänyt kuin muutaman viikon.

Tunnustin isällesi häpeäni ja nöyryytykseni, itkin pettymykseni, ja hän kuunteli ääneti, vuodattaen kanssani kuumia kyyneleitä.

Öisin otin Håkanin viereeni nukkumaan. Hänen katseensa riisui sydämeni, pyyteetön, pyhä rakkaus vuodattui siitä köyhään elämäni. Reskontran jälkeen en ollut enää maannut miehen kanssa. Mutta Håkanilta ei tarvinnut pelätä tylyä sanaa. Kerta toisensa jälkeen me vaivuimme toistemme syleilyyn, eivätkä minua haitanneet hänen kovat sorkkansa eikä eläimen lemunsa.

Se että tulin raskaaksi Håkanista, oli tietysti järkytys. En ollut edes ajatellut, että suhteestamme voisi syntyä jälkeläinen.

– Etkö harkinnut hetkeäkään aborttia? minä kysyin.

Äitini oli kauan hiljaa, kunnes myönsi. – Mutta se kesti vain hetken. Sillä kun olin täysin ymmärtänyt, että minusta tulisi äiti, olin niin iloinen, että tanssin.

Mutta isäsi ei koskaan ehtinyt nähdä sinua. Hän alkoi voida huonommin, kun olin neljännessä kuulla. Olisin vienyt hänet sairaalaan, mutta isäsi kieltäytyi. Ymmärsin, että hänen aikansa oli tosiaan täynnä, hänen lyhyt elämänsä oli eletty. Viimeisinä viikkoinaan isäsi lakkasi kokonaan syömästä. Hän muuttui paljon loppuaikoina. Hänestä tuli ei ainoastaan yhä inhimillisempi, vaan myös yhä enkelimäisempi mitä lähemmäksi kuolemaa hän liukui.

Hän kuoli eräänä maanantaiaamuna, kun satoi. Hänen ruumiinsa mahtui isoon matkalaukkuun. Ostin lapion, tilasin taksin ja ajoin kohti pohjoista. Tiedät, missä pyysin kuljettajaa pysähtymään. Kaivoin haudan yksin metsäaukiolle.

Kun aikani koitti, menin yksityissairaalaan synnyttämään. Kuten ymmärrät, tilanteeni oli vaikea. Kerroin etukäteen kättilölle ja synnytyslääkärille, mitä olisi odotettavissa. Sinä synnyit pitkän piinan jälkeen keisarileikkauksella. Lääkäri lupasi, ettei hän paljastaisi julkisuudelle mitään epätavallisesta alkuperästäsi.

Synnyin siis, hybridi minäkin, epäsikiö, niin kuin monet sanoisivat. Minussa on enemmän

ihmistä kuin isässäni, mutta paljon myös vuoh-
ta ja simpanssia ja sutta. En mielelläni katso pei-
liin, mutta iloitsen kuitenkin siitä, että saan elää.
Asumme kaupungin ulkopuolella, vuokramökissä
suuren kartanon mailla. Lapsena juoksentelin ke-
doilla ja laidunsin. Äitini on opetellut lypsämään
ja tarpeen tullen hän saa toimia varakarjakkona.

Isäni hauta on niityllä kartanon metsässä, mut-
ta sitä ei tiedä kukaan muu kuin me kaksi. Äitini
on kylvänyt niitylle kaihonkukkia ja idän unik-
koja. Raivaamme sieltä silloin tällöin pajunveso-
ja, jotta niitty pysyisi valoisana. Parhaina kesäpäi-
vinä teemme sinne retkiä ja meillä on eväskorissa
viinipullo ja leipää ja omenoita.

Vietämme yhtä rauhallista elämää kuin äitini
ja Håkan ennen, ja äitini kutsuu minuakin Håka-
niksi. En käy juuri päivisin ulkona, ulkomuotoni
herättää liikaa huomiota. Navettaan en voi astua
jalallanikaan, sillä naudat tulevat silloin kovin le-
vottomiksi. En tahdo ajatella aikaa, jolloin äitini
kuolisi. Toivon, että elämäni olisi yhtä lyhyt kuin
isäni, sillä ilman äitiäni en aio elää.

Maailman kauneus ei koskaan lakkaa hämmäs-
tyttämästä minua. Minulla on enemmän ja tar-
kempia aisteja kuin ihmisellä. Hajuaistini on yhtä
herkkä kuin sudella. Kiipeilen notkeasti kuin
simpanssi. Miksi en tyytyisi osaani, vaikka sitä ei
voikaan sanoa helpoksi.

Uskon, että kerran koittaa aika, jolloin ei ole enää erillisiä nisäkäslajeja, ei erikseen ihmisiä ja alempia nisäkkäitä. Lajit ovat risteytyneet keskenään ja muodostaneet yhdistelmiä, joita emme osaa nyt edes kuvitella. Aistit ovat herkistyneet, me näemme uusia värejä ja kuulemme ääniä sieltä, missä nyt on mykkää. Silloin me tiedämme ja havaitsemme, ymmärrämme ja iloitsemme enemmän kuin nyt.

Isäni ja minä olemme tulevaisuuden pioneereja. Sarastaa päivä, jolloin me kaikki olemme yhtä ja yhdenvertaisia. Siihen kuluu vuosia, miljoonia, kenties jopa miljardeja, mutta en epäilekään, että kerran se aikakausi koittaa.

Ilta tummuu; jätän kamarini ja avaan äänettömästi pihaportin. Kun muistan olevani vuohi, en muuta kaipaa kuin vaellella niityillä. Kun suden luontoni voittaa, juoksen syvään metsään, kurkustani nousee erityisiä ääniä ja tanssin yksikseni. Toisinaan katoan jopa viikoiksi. Kun haluan olla simpanssi, kiipeilen ketterästi korkeisiin puihin ja istuskelen mielelläni talomme katolla. Katselen yötaivasta ja ihmettelen. Tähdet säihkyvät, hyräilen itsekseni ja sorkkani kopahtelevat ontosti peltikattoon.

Paikkakunnalla puhutaan oudoista ilmiöistä. Kerrotaan, että eräänä yönä karitsa löydettiin raadeltuna laitumelta, mutta siitä löytyneet ham-

paanjäljet olivat ihmisen. Äitini katsoo minua
pitkään, silmät huolta täynnä.

Kaltaistani en löydä.

ابن الكيميرا- لينا كرون. LIITE 2.

ولدت، ليس لأن أحداً أراد للأمر أن يحدث، ذلك أن أحداً لم يؤمن بإمكانية حدوثه، فأمي بشرية وأبي كيميرا، كان من أوائل الكائنات التي هُجنت من عدّة أنواع.

صورة واحدة فقط باقية له وهي ليست فوتوغرافية، بل صورة بالألوان المائية كانت قد رسمتها أمي، يجلس فيها أبي على أريكة حاملاً كتاباً وواضعاً برقة ظلماً فوق الآخر. أحبّ تصفّح الكتب المصورة حسب ما تقوله أمي، حيث أنه لم يتعلم القراءة قطّ. في الصورة يرتدي معطفاً أزرقاً أنيقاً بدون بنطال وطبقة فرو رماديةً ثخينة تغطّي ساقيه القويتين وصولاً إلى الحوافر، وتنحني قرون صغيرة على جبهته المحدّبة. يلتفت النظر لوجهه تلك العينين المدورتين الصفراوين، فمه الواسع على نحو استثنائيّ، ذقنه الصغير وانفه المسطح والضخم بشكل يثير الدهشة.

تظهر الغابة القديمة من خلال النافذة خلفه، وفي الأعلى القمر محمراً وكأنه ينزّ دماً. ولو أنك نظرت بشكل أقرب للصورة ستلاحظ أن الكتاب بين يدي هو كان يحمل صورته نفسها وفيها ينظر إلى الكتاب بذات ضوء القمر.

لم تكن الواجبات المدرسية تثير انتباه أمي وهو ما كان مخيباً لآمال جدّي الذي كانت قاضياً في المحكمة العليا. كانت خالتي دائماً ما تقول أن أمي تفتقر إلى المثابرة. ولكن بكل الأحوال كانت دائماً تعمل وتعمل نفسها دون مساعدة أحد. تركت أمي المدرسة وحاولت دخول كلية الفنون ثلاث مرات لكنها رُفضت في كلّ مرة، رغم ذلك لم تفقد شغفها بالرسم. لاحقاً اعتاشت من خلال وظائف مؤقتة كالتنظيف في مؤسسات مختلفة والعمل كمساعدة للإسكافي في دار الأوبرا ثم انتقلت لمطبخ الأبرشية المركزي ومن وقت لآخر شغلت منصب عاملة لتسيير أمور متحف المدينة.

التقت بأبي في هايدرا، مختبر المؤسسة الدولية لتكنولوجيا الجينيات، حيث حصلت هناك على عمل لعدّة شهور. كانت تعمل هناك كعاملة نظافة وفي بعض الأحيان تطعم حيوانات المختبر.

-هل أعجبك هايدرا؟ سألتها.

"كان من أفضل الأماكن التي عملتُ فيها" قالت أمي. "حتى عمال النظافة كانت تتم معاملتهم كبشر، كما أن المبنى كان حديثاً وفسيحاً، كان هناك الكثير من العاملين ورغم ذلك كنت احصل على راتب معقول جداً. كنتُ سعيدة لتنظيف غرف حيوانات المختبر خصوصاً بعد أن تمكنت من عمل ذلك بمفردي. بعد الساعة الخامسة يكون المكان هادئاً ومضيئاً، تكون الكيميرا قد أطحمت لتوها وغط بعضها في النوم بسرعة بسبب إعطائها مهدئات ما بعد التجارب المخبرية. الصوت الوحيد الذي تسمعه هو صوت مراوح

أجهزة الكمبيوتر ومن وقت لآخر صوت هدر من أنابيب الصناديق التي تحفظ الأجنّة".

-أخبريني شيئاً آخر عن أبي. طلبتُ منها.

"والدك، هوكان، لم يكن الكيميرا الوحيد في المختبر، كان هناك بالفعل العشرات منهم حين ولد، لكن أغلبهم كانوا مركبين من نوعين فقط. هوكان كان حالة خاصة، فهو أول كيميرا يتم تهجينها من أربعة أنواع: شمبانزي، ذئب، ماعز وإنسان.

"ستتذكر أن العلماء تمكنوا من زراعة عشرون ألف من أصل ثمانون ألف جين بشري في هوكان، وبقية الجينات كانت من الأنواع الثلاث المتبقية بنسب لم يتمكن أبداً من إدراكها.

"في وقت قريب من الأحداث التي أدت لولادتك، لم يعد هناك أي جديد بخصوص الكيميرا المتعددة، فقد كانت هناك الكثير من الهجينات المركبة من سبع أنواع من ضمن كيميرات المختبر التابع ل هايدرا".

"لكن هوكان كان الكيميرا الأقدم في المختبر آنذاك، حتى أنه سُجّل كبراءة اختراع. كان المفضل في المختبر، ليس لكونه براءة اختراع فحسب، بل كذلك لكونه كيميرا مؤدب ومطيع. لكن في الوقت الذي وصلت فيه للهايدرا وبدأت العمل كمنظفة ومعنية بالحيوانات، لم يكن هوكان الكيميرا التي تثير انتباه أحد بعد الآن، كما لم يعد فنياً حينها. الوقت الوحيد الذي كان يلقي فيه الاهتمام كان في حالات التجارب المنظمة أو في العناية الروتينية".

"أحببت تواضعه وحزنه، وأحياناً نظراته الشمبانزية المفعمة بالحيوية. كانت فزحنا عينيه صفراوتين، وحين تتسع بؤبؤاه _ربما بسبب تأثير المخدر_ تبدو نظراته أكثر عمقاً وغموضاً. غالباً، بعد إطعام الكيميرات، كنتُ اتمشى في المختبر، امسّد اطراف هوكان الصوفية وهو يبادلني بأن يحكّ رأسه الكبير بساعدي الابيض الذي كان مكتنزاً وقتها. مع مرور الزمن نمت بيننا علاقة صامته ومثينة للغاية.

"كان لهوكان حاسة سمع جيّدة، لكن العلماء ومساعدتهم في مختبر الحيوانات لم يتمكنوا من معرفة ما إذا كان يفهم شيئاً من لغة البشر. كان هناك في وقت ما أمل بقدرته على استيعاب اللغة، ففي وقت أبكر تعلم كيف يتفاعل مع سماع اسمه وفهم بعض الأوامر البسيطة مثل كلب، لكنه ورغم دروس علاج التلقظ المنتظمة لم يتعلم الكلام أبداً. الأصوات التي كان يصدرها كانت مزيجاً من أنين وثغاء وعواء غريب والذي يصبح أكثر حدّة كلما حان موعد تناول الطعام.

-إنها لحظة الذئب¹. اعتادوا قول ذلك.

"كان يمشي على قدمين ببعض الصعوبة، ذلك أن لهوكان حوافر ماعز كما تعرف، وكانت اطرافه الأمامية، من جهة أخرى، ذات ثلاث أصابع وملساء تقريباً وكان يستخدمهما بمهارة عالية. كانت لديه خصلة صغيرة من الذيل، وعدا طرفيه الأماميين، يغطي معطف سميك من فرو الذئب من حافريه وحتى رأسه الشمبانزيّ المحدّب. لم يقل أحد بأنه جميل رغم ما كانت عليه قرونه الملتوية من حُسن. الأجزاء البشرية الوحيدة فيه كانت انفه وكتفيه وعظمتي كتفه الخلفيتين. في القفص كان يمضي هوكان معظم يقظته على الأرجوحة.

"كان الجميع على دراية بأن عمر هوكان أو شك على النهاية وأنه ببلوغه العشرين ستكون الحقنة الأخيرة في انتظاره.

"كان من الصعب عليّ احتمال هذه الأفكار، عملي في هايدرا كان مؤقتاً وفكرت بأني بغياب هوكان ليس لي ما أفعله هناك. لم أكن قد خططت شيئاً لكن شاء القدر أن تحين لحظة ما أقوم فيها بالتدخل في مصير هوكان وتكون حياتي على وشك أن تتغير كذلك.

"في آخر يوم لي في هايدرا كان هوكان مستيقظاً وكان يتبعني بنظراته دون انقطاع. حين مررت اصبعي بين الأسلاك لأمسد جبهته تفاجأت بأن الباب ليس مغلقاً بل وكان مفتوحاً بشكل جزئيّ. أحد العاملين في المختبر كان مهملًا.

"فتحت الباب أكثر لأتمكن من التريبب على هوكان، لكنه استغل الفرصة وتسلق خارج القفص. -لماذا تفعل ذلك؟ سألت والدك.

-ألم تحاولي إرجاع والدي إلى القفص؟ سألتها.

"لا، لم أفعل، ظننت أنني امنحه فرصة جيّدة ليتمشى قليلاً في الغرفة، فأقفاص المختبر لا تحتوي على مساحات كافية داخلها.

"كما أخبرتك سابقاً، كان والدك لا يحسن التصرف بطريقة صحيحة، لكن ببعض الحماس وبمساعدة طرفيه الأماميين تمكن من الوقوف وتسلق القفص. انزلت حافريه على البلاط الاملس للمختبر ثم انقلب

¹ يشير مصطلح *suden hetki* أو ساعة السحر إلى الوقت ما بين الساعة الثالثة إلى الخامسة فجراً تقريباً، حيث يكون الإنسان في أضعف حالاته.

واخذ يأن بطريقة مثيرة للشفقة. أخذته بين يديّ وعند تلك اللحظة شعرت بدفنه وثقله قرب تديّ، كما اخترقت رائحة صوفه الغريبة والنقية أنفي، وشعرت حينها بأني لا أريد الابتعاد عن هوكان ابداً. هوكان لم يكن يعني شيئاً لأحد في هذا العالم وكنت أنا وحدي من يلقي له بالاً. كيف كان بالإمكان أن اقاوم هذا الرابط أو أن اتخلى عنه؟
-بعبارة أخرى، قمت بسرقة أبي؟

"صحيح، لفته ببطانية ثم حملته مثل حقيبة ظهر في ذلك المساء في صخب الشارع المؤدي إلى شقتي الصغيرة. كنت اشعر بأنفاسه الخفيفة عند رقبتني وخذّي، وغطّي دفنه الوديع كامل جسدي. كان يزن قرابة الثلاثين كيلو وكان عليّ أن ارتاح من حملة بين وقت وآخر. لم أكن أملك ما يكفي من المال لطلب سيارة أجرة كما لم اجرؤ على استقلال الباص خوفاً من أن يبدأ هوكان عويله ويلفت الانتباه.
-يمكنك أن تنام هنا. قلت له حين وصلنا للمنزل.

"صنعتُ له سريراً في حوض الاستحمام خوفاً من أن يزورني أحد الأصدقاء ولن يكون عندي حينها متسع من الوقت لإخفائه. رغم أني كنتُ أعيش في عزلة تجعل من هذا الاحتمال مستحيلاً.
-ولكن ألم يستفد أحد؟ سألتها.

"تلقيتُ اتصالاً هاتفياً واحداً، كان مساعداً في المختبر وسألني إن كنت اعرف أي شيء بخصوص كيميرا هارب، نفيت الأمر بالطبع، ولم أتلّق شيئاً بعد ذلك. لقد نسوني ونسوا هوكان وكأننا لم نوجد أصلاً.

"بدأنا نعيش حياة خاصة بنا، كان بيتنا هادئ ومتألف، تحدثت كثيراً إلى هوكان وقد بدأ يفهم كلامي يوماً بعد يوم كما صرت قادرة على فهم ما يريد من الأصوات التي يطلقها وبعد فترة كان بإمكانه إعطائي بضع الأجوبة البسيطة. كان أحياناً يضاعف المقطع الأول من كل كلمة، مثلاً الماء: ما- ما، النوم: نو- نو، كذلك تعلم أن بيتسم فتلتصع أنياب الذئب التي في فمه. أدركتُ أن وعيه وقدرته على الاستيعاب والنمو قد تم التقليل منهما بشكل كبير خلال حياته القصيرة هذه.

"رأيت فيه روحاً قديمة محشورة بهذا الجسد المسخ، مزيج حشره فيه الإنسان. كيف بالإمكان أن يُغتفر لنا ما فعلنا به؟ ورغم ذلك تبقى حقيقة أن لولا ما فعلوه لما كان قد وُلد، ولا أنت كذلك.

"تعلم تناول الطعام على الطاولة لكنه لم ينجح كلياً في تعلم استعمال الشوكة والسكين، ولأنه كان صغيراً للغاية أحضرت له كرسيّاً أعلى . في المساءات اعتدنا أن نستمع للموسيقى أو أن أقرأ له بصوت عالٍ. كان والدك يحبّ أغاني الليدر² لتشوبيرت كثيراً لدرجة أنه كان يدخل في نشوة نصف واعية، وهو أمر كان يقلقني بعض الشيء. كذلك كنت أقرأ الشعر له، كانت مفتوناً بهذه الأبيات التي كنت أقرأها كل مساء قبل النوم فأصبح أحد طقوسنا:

"ما هذا الحب
الذي يلج الروح من العينين.
المُقيّد بالزحام،
الذي يغمرنى كالفيضان؟

"في كل مرة أتذكر هذه السطور أرى عينيّ والدك أمامي، وكيف تتناوب فيهما البهجة والمآسي.
"على التلفاز كنا نتابع سلسلة محاضرات وبرامج للأطفال ولم نشاهد المسلسلات البوليسية ابداً. حكيت لهوكان عن حياتي، عن أبي وأمي، أخوتي وأخواتي، جميعهم أولئك الذين حصلوا على حياة أفضل مني، أخبرته كيف أنني فشلت في امتحاني الرياضيات واللغة، كيف كان عليّ إعادة الدروس مرة أخرى وعن محاولاتي في اتباع رجم غذائيّ والوظائف الكثيرة التي حظيت بها. حكيت له عن عشيقتي الوحيد، وكان محاسباً عادياً، الذي فضّ بكارتي وعاملني بطريقة سيئة للغاية حتى أن العلاقة لم تدم سوى اسبوعين.

"اعترفتُ بالخزي والعار أمام والدك وبكيتّ على خيبتني، كان يسمعي بهدوء ويذرف دموعاً حارة معي. أخذته ليلاً إلى سريري لينام معي. عرّت عيناه قلبي: إن حباً مقدساً ومتفانياً انساب إلى حياتي المسكينة هذه. منذ المحاسب لم أكن قد نمت مع أي رجل، لكنني مع هوكان لم أخف أي شيء. تعانقتا رويداً رويداً، لم أكن حينها منزعة من ظافريه ولا من رائحته الحيوانية.

"حملي من هوكان كانت صدمة بالطبع، لم أفكر حتى بإمكانية أن ينتج حمل عن علاقتنا.
- ألم تفكري بالإجهاض؟

² نوع غنائي ألماني مشتق من كلمة *Lied* في الألمانية والتي تعني أغنية. يهدف هذا النوع للمزج بين الشعر والموسيقى الكلاسيكية لينتج عن ذلك موسيقى بيلوفونية.

صمتت أُمي للحظات طويلة قبل أن تعترف بتفكيرها بالأمر.

"لكن للحظة، حين استوعبت فكرت أُنِي سأصبح أُمًا، ابتهجت ورقصت من الفرحة.
"لكن والدك لم يرك قط، فقد مرض حين كنتُ في شهري الثالث. كنت سأصطحبه للمستشفى لكنه رفض ذلك. أدركت أن وقته قد اقترب حقاً، لقد عاش والدك حياته القصيرة. في أسابيعه الأخيرة توقف هو كان عن تناول الطعام كلياً، لقد تحول بشكل رهيب باتجاه النهاية، فلم يكتفِ بأن صار شبيهاً للغاية بالبشر، لكنه كلما كان يقتربُ من الموت كلما بدا أكثر ملائكيةً.

توفي في صباح ما من يوم الاثنين، كان يوماً ممطراً. اتسعت حقيبة كبيرة لجسده، استأجرت مجرفة وطلبت سيارة أجرة وانطلقنا شمالاً. أنت تعرف أين توقفنا يومها، حيث حفرت لأبيك قبراً في غابة نائية.

"عندما حان موعد ولادتي حجزت في مستشفى خاصة، فكما تعرف كنت في وضع حرج حينها. أخبرت القابلة وأخصائية الولادة ما الذي ينتظرهم. وُلدت بعد جهد كبير بعملية قيصرية، وعدني الدكتور أنه لن يبوح بأي شيء حول أصولك الشادة.

إذاً ولدتُ، كهجين أيضاً، كمشخ مثلما سيقول الكثير من الناس. إن في داخلي نسبة بشرية أكثر من تلك التي كانت عند والدي، وكذلك هناك نسب لا بأس بها من خليط الشامبانزي والماعز والذئب. لا أحبذ كثيراً النظر للمرأة لكني مبتهج من كوني على قيد الحياة. أنا وأُمي نعيش خارج المدينة في مقصورة مستأجرة في أرض تابعة لبيت ريفي. في طفولتي كنت أركض وأرعى في الحقول بحرية، أُمي تعلمت كيف تستحلب ، وعند الحاجة، كانت قادرة على العمل كحلابة.

يقع قبر أبي في غابة مهجورة، حيث لا يعرف بالأمر سوانا. كانت أُمي قد زرعت زهور "لا تنسني"³ هناك. من وقت لآخر ننظف شتلات الصفصاف حتى يبقى المرحج منخفضاً، وفي أفضل أيام الصيف نقوم برحلة إلى هناك مع زجاجة نبيذ وخبز وتفاح في سلتنا.

حياتنا هادئة كما كانت حياة أُمي مع هوكان، كما أنها اطلقت عليّ اسم هوكان كذلك. لم أكن أخرج كثيراً خلال النهار لأن وجودي يثير الكثير من الانتباه، حتى أني لا أستطيع الخطو داخل الزريبة دون أن تضطرب الأبقار. لا يمكنني التفكير باليوم الذي تموت فيه أُمي، واثمنى أن يكون عمري قصيراً مثلي أبي فلا أضطر لمواصلة الحياة دونها.

³ المرادف لأسم هذه الوردة في اللغة العربية هو (إذن الفأر) ولكن تم تغييرها لعدم اتساق التسمية مع المعنى العاطفي المراد إيصاله.

لم يكف جمال العالم عن ابهاري، فأنا املك حواساً وحساسة أكثر من البشر، حاسة شمّي حادة كما الذئب
واتسلق بخفة شامبانزي، فلم قد لا أكون راضياً عن قدرتي _ رغم أنه ليس باليسير_.

أو من بأن عصراً قداماً لن يكون فيه ما يسمى بالإنسان والتديبات الأخرى، حيث سيتم تهجين الأنواع
وتشكيلهم بمجاميع لا نقو اليوم على تخيلها، ستكون حوسنا أشدّ، سنرى ألواناً جديدة وسنسمع أصواتاً هي
الآن مجرد صمت أخرس. وحينها سنعرف ونشعر ونفهم ونبتهج أكثر مما نفعل الآن.
أنا وبابا نعتبر رواد المستقبل، سيأتي اليوم الذين نكون فيه متساوون جميعاً، ربما بعد ملايين السنين أو
حتى بلايين، لكنني لا اشكّ بقدمه.

حل المساء: غادرت غرفتي وفتحت باب الحديقة دون أن أصدر صوتاً، حين أتذكر أنني ما عر لا ارغب
بشيء سوى أن اهيم على وجهي في المروج، وحين تغلبنى طبيعتي من جزءي الذئب اركض في الغابة
الموغلّة وتنطلق اصوات غريبة من حنجرتي وارقص بمفردي. أحياناً كنتُ أختفي لأسابيع. حين ارغب
بأن أكون شامبانزي أتسلق الاشجار العالية واجلس على سقيفة منزلنا، أنظر للسماء بدهشة حيث تبرق
النجوم وأنا أهمهم لنفسي وانقر بحوافري على سطح الصفيح.

يتداول السكّان المحليون كلاماً غريباً، بأنه تم العثور على حمل مقطّع إلى إرب في المرج لكن آثار
الاسنان التي وجدوها عليه بشرية. حدّقت بي أمي طويلاً، كانت نظرتها مليئة بالجزع.

لا يمكنني العثور على من يشبهني.

